

Omnibusonderzoek 1990

augustus 1991

DIRECTIE ECONOMISCHE ZAKEN, STATISTIEK EN ONDERZOEK

INHOUDSOPGAVE

Inleiding en verantwoording	Pagina	1
Algemene vragen	"	3
Relatie burger - gemeente	"	5
Gemeentelijke dienstverlening	"	14
Welzijnsvoorziening	"	17
Sportbeoefening	"	19
Deelname aan het vrijwilligerswerk	"	21
Sociale vernieuwing	"	23
Energiegebruik in de woning	"	26
Overlast van horeca-ondernemingen	"	30
Werkgelegenheid	"	34
Verplaatsingen in het verkeer	"	38

Bijlage:

1: Uitkomsten per wijk

2: Vragenlijst

INLEIDING EN VERANTWOORDING

In Zaanstad is eind 1990 voor het eerst een zgn. Omnibusenquête gehouden. Dit is een enquête onder de bevolking waarin verschillende onderwerpen aan bod komen. In december 1990 zijn vragen gesteld over de volgende onderwerpen: relatie burger - lokale overheid, verplaatsingen in het verkeer (in opdracht van NZH/ENHABO), overlast van horecaondernemingen, energieverbruik in de woning/in opdracht van EZW), welzijn en werkgelegenheid. Deze onderwerpen zijn in overleg met de verschillende gemeentelijke sectoren gekozen.

In de eerste week van december werden 2.515 willekeurig gekozen personen van 18 jaar en ouder benaderd voor het invullen van de enquête. Ongeveer een week later werden de ingevulde enquêteformulieren bij de steekproefadressen opgehaald. In de gevallen dat de geselecteerde personen niet thuis te treffen waren zijn deze mensen schriftelijk verzocht de ingevulde enquête met een antwoordenvelope zelf naar de gemeente te sturen.

Daarnaast is extra aandacht besteed aan de Turkse bevolkingsgroep in Zaanstad. In overleg met de gemeentelijke afdeling Voorlichting is de vragenlijst vertaald in het Turks, waardoor de Turkse mensen die in de steekproef vielen naar keuze met een Nederlandse of een Turkse vragenlijst konden worden benaderd.

Op die manier kon een behoorlijk hoge respons worden verkregen: van de 2.515 uitgezette enquêtes kwamen er 1.831 ingevuld terug (73%). Hoewel deze respons van 73% hoog genoemd mag worden, blijft de vraag aktueel in hoeverre de geënquêteerden een afspiegeling vormen van de bevolking van Zaanstad. We vergelijken hiervoor de leeftijdsopbouw van de respondenten met die van de totale bevolking per 01.01.1990.

Leeftijdsklasse	% bevolking	% respondenten
18 - 24 jaar	15,6	12,6
25 - 34 jaar	20,8	21,0
35 - 44 jaar	20,1	21,9
45 - 54 jaar	15,3	16,4
55 - 64 jaar	11,6	11,2
65 - 74 jaar	9,5	10,6
75+	7,1	6,3
Totaal 18+	100%	100%
	(102.155)	(1831)

De leeftijdsklasse van 35 tot 54 jaar blijkt in geringe mate oververtegenwoordigd te zijn in de steekproef, tegenover een ondervertegenwoordiging van de jongeren in de enquête.

Wanneer we de man - vrouw verhouding in de respons vergelijken met die in de totale bevolking, dan blijken de vrouwen enigszins oververtegenwoordigd: de bevolking van 18 jaar en ouder in Zaanstad bestaat voor 52% uit vrouwen en 48% mannen.

Van de geënquêteerden is 53% vrouw, 46% is man en 1% heeft het geslacht niet ingevuld.

Door de extra aandacht voor de Turkse bevolkingsgroep bij het invullen van de enquête (vertaling van de vragenlijst in het Turks) zijn

de buitenlanders ook min of meer representatief betrokken bij de enquête.

	Bevolking Zaanstad	Respons enquête
Nederlanders	94,1%	94,5%
Turken	3,6%	3,8%
Ov. nationaliteiten	2,3%	1,7%
Totaal 18 jaar en ouder	100,0%	100,0%

Over het algemeen komen de geënquêteerde personen voor wat betreft kenmerken als leeftijd, geslacht en nationaliteit tamelijk goed overeen met de bevolking van Zaanstad. Dat behoeft echter nog niet in te houden dat de onderzoekspopulatie op alle punten representatief is voor Zaanstad. Van de geënquêteerden heeft bijvoorbeeld 71% gestemd bij de gemeenteraadsverkiezing in maart 1990. In werkelijkheid was de opkomst bij die verkiezing 58%. Het ligt voor de hand dat in de enquête de "geïnteresseerde" burgers enigszins oververtegenwoordigd zijn. Met andere woorden: een groot deel van de non-respons betreft mensen die niet gestemd hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen. Het is echter maar in enkele gevallen mogelijk de gegevens uit de enquête te vergelijken met andere, objectieve gegevens. Vaak gaat het immers over de mening van de respondenten. Wanneer men de enquêteresultaten in voorkomende gevallen wil vertalen naar de gehele bevolking dan kan dat door het aantal respondenten te vermenigvuldigen met 55. De enquête is namelijk ingevuld door 1 op elke 55 volwassen inwoners van Zaanstad.

Waar dat mogelijk is zullen bij de rapportage ook vergelijkingen worden getrokken met andere gemeenten, waar ook Omnibus-enquêtes gehouden zijn. Op een aantal plaatsen is de vraagstelling precies overgenomen van het enquêteformulier dat elders gebruikt is, zodat vergelijking goed mogelijk is.

ALGEMENE VRAGEN

In de Omnibus zijn verschillende vragen opgenomen over persoonlijke kenmerken van de respondenten. Het is daarbij de bedoeling de antwoorden op die vragen te gebruiken als achtergrondvariabelen voor de houding en mening van de Zaanstedelingen. Daarnaast geven deze persoonlijke variabelen ook een indruk van de bevolkingssamenstelling van Zaanstad.

Als eerste het opleidingsnivo (tabel 1). Daaruit blijkt dat jongeren meestal een hogere opleiding hebben voltooid dan ouderen. Ook zijn mannen meestal beter opgeleid dan vrouwen. In de jongste leeftijdskategorie is het verschil in opleiding tussen mannen en vrouwen echter klein.

TABEL 1 De hoogst genoten opleiding van mannen en vrouwen per leeftijdskategorie in procenten.

Opleidingsnivo	Leeftijd						Totaal		
	18 - 34		35 - 54		55+				t
	m	v	m	v	m	v	m	v	
Geen opleiding	0	1	2	4	1	4	1	3	2
Basisonderwijs	4	8	13	15	32	49	15	22	19
MAVO/LBO	45	39	42	58	35	40	41	47	44
HAVO/MBO	36	42	27	14	19	5	28	21	24
HBO	12	8	12	7	12	2	12	5	9
Universiteit	3	2	4	2	1	0	3	2	2
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Een volgend kenmerk van de respondenten is de vorm van het huishouden waartoe men behoort. De helft van de ondervraagden woont in een twee-oudergezin met kinderen. Ofwel als ouder, ofwel als kind. Daarnaast behoort 4% tot een éénoudergezin, is 12% alleenstaand en vormt 32% een tweepersoons huishouden. Twee procent is niet in te delen in de bovenstaande categorieën.

Bij de enquête is gevraagd naar de nationaliteit van de respondenten. Het percentage niet-Nederlanders bedraagt volgens de enquête 6. Daaraan is de vraag toegevoegd of men zich rekent tot een etnische minderheid. In totaal hebben 88 respondenten opgegeven dat zij behoren bij een etnische minderheid, waaronder 40 mensen met de Nederlandse nationaliteit.

In opgehoogde aantallen zou dit betekenen dat bijna 5.000 mensen van 18 jaar en ouder zichzelf tot een etnische groep rekenen. Hierbij zijn 2.200 Nederlanders. Zoals bekend zijn de meeste van hen afkomstig uit Suriname. Verder valt op dat ruim een derde van de Turken in Zaanstad zichzelf niet als een etnische minderheid ziet.

Van de respondenten woont 64% zijn of haar hele leven of tenminste 25 jaar in Zaanstad. Hoewel over de woonduur nog niet zoveel vergelijkingsmateriaal voorhanden is, bestaat de indruk dat de Zaankanters nogal honkvast zijn. Volgens een in Alkmaar gehouden Omnibusenquête bijvoorbeeld woont daar slechts 29% van de bevolking langer dan 20 jaar in de gemeente.

Van de mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit woont 58% langer dan 10 jaar in Zaanstad. Bij de Nederlanders is dat percentage 76.

Verder is in de enquête gevraagd naar de belangrijkste dagelijkse activiteiten van de respondenten. Ruim de helft heeft betaald werk voor 15 uur of meer, 5% is student of scholier, 22% werkt in de eigen huishouding, 16% heeft een AOW-uitkering en dergelijke en bijna 5% is arbeidsongeschikt. Het percentage werkzoekenden is 1,3. Deze percentages kunnen niet zonder meer worden vergeleken met percentages arbeidsongeschikten en werklozen die uit administratieve bron bekend zijn, want in de enquête is gevraagd naar de belangrijkste dagelijkse activiteit. Toch lijken werklozen en arbeidsongeschikten iets ondervertegenwoordigd te zijn bij de enquête.

De vraag naar het inkomen is door 74% van de geënquêteerden beantwoord. De uitkomst is als volgt:

Netto maandinkomen huishouden	
< f 1.100,-	4%
f 1.100,- - f 1.600,-	16%
f 1.600,- - f 2.500,-	35%
f 2.500,- - f 4.000,-	33%
> f 4.000,-	12%
Totaal	100%

Het bedrag van f 1.100,- geeft ongeveer het minimumnivo van een alleenstaande aan. f 1.600,- komt overeen met het minimum voor een gezin en f 2.500,- is ongeveer een modaal inkomen.

RELATIE BURGER - GEMEENTE

Wat vindt de gemiddelde burger van de gemeente ? Is men geïnteresseerd in de politiek, is de voorlichting van de gemeente voldoende ? Dat zijn zo enkele vragen die in dit hoofdstuk aan de orde komen.

De interesse in de landelijke politiek is groter dan die in de plaatselijke politiek. De meeste mensen (40%) hebben belangstelling voor zowel de landelijke als de plaatselijke politiek.

TABEL 2. Politieke interesse in Zaanstad (1990) en Dordrecht (1989)

	Zaanstad	Dordrecht
Geïnteresseerd in landelijke politiek	64%	75%
Geïnteresseerd in plaatselijke politiek	45%	51%
Niet in politiek geïnteresseerd	32%	19%

In vergelijking met Dordrecht zijn de inwoners van Zaanstad aanmerkelijk minder geïnteresseerd in de politiek.

Interesse in de politiek blijkt vooral samen te hangen met het opleidingsnivo: hoe hoger het opleidingsnivo, des te groter is de interesse in de politiek.

TABEL 3. Interesse in de politiek naar hoogst voltooide opleiding

Interesse in:	Land. pol.	Plaats. pol.	Land.+ plaats. politiek	Geen interesse	Totaal
Opleiding					
Geen/basisond.	12	6	28	54	100
MAVO/LBO	20	6	43	31	100
MBO/HAVO	33	2	43	22	100
HBO/Univ.	40	1	48	11	100
Totaal	23	5	40	32	100

Opvallend is dat mensen met hogere opleidingen hun politieke interesse nauwelijks richten op het plaatselijk vlak. Jongeren zijn meer primair in de landelijke politiek geïnteresseerd. De totale politieke interesse is het grootst bij de leeftijdsgroep van 35 - 54 jaar.

TABEL 4. Interesse in de politiek naar leeftijd

Leeftijd:	Interesse in:				Totaal
	Land.pol.	Plaats.pol.	Land.+plaats. politiek	Geen interes.	
18 - 34	30	4	30	36	100
35 - 54	23	4	47	26	100
55+	14	7	44	35	100
Totaal	23	5	40	32	100

Geen interesse in de politiek komt bij vrouwen iets meer voor dan bij mannen (resp. 36 en 27%). Een verband tussen de woonduur in Zaanstad en de interesse voor de (plaatselijke) politiek blijkt er nauwelijks te zijn: van de mensen die minder dan 10 jaar in Zaanstad wonen heeft 43% (ook) belangstelling voor de plaatselijke politiek, te vergelij-

ken met 47% bij de mensen die hun hele leven of tenminste 25 jaar hier al wonen.

Verwacht zou mogen worden dat de lezers van regionale dagbladen meer in de plaatselijke politiek geïnteresseerd zijn dan gemiddeld. Dit blijkt inderdaad het geval, maar strikt genomen is de belangstelling voor de plaatselijke politiek bij de lezers van de Volkskrant het grootste. Mensen die zelden een krant lezen hebben ook heel weinig interesse in de politiek.

TABEL 5. Interesse in de politiek van de lezers van verschillende dagbladen

Leest:	Interesse in:			Geen interesse	Totaal
	Land. pol.	Plaats. pol.	Land.+ plaats. politiek		
Typhoon	18	5	49	28	100
Zaanlander	20	8	45	28	100
Telegraaf	28	2	39	32	100
Volkskrant	35	2	54	9	100
ander dagblad	30	2	39	29	100
zelden een krant	15	5	18	62	100
Totaal	23	5	40	32	100

De oplaag van de verschillende dagbladen in Zaanstad kan worden vergeleken met de uitkomsten van de enquête. Een verschil daarbij is dat de oplaagcijfers betrekking hebben op het aantal verspreide dagbladen (ongeveer 85 op elke 100 huishoudens) terwijl in de enquête gevraagd is naar de regelmatig gelezen kranten. Dat zijn er ongeveer 130 op 100 respondenten. Ongeveer de helft van de mensen die op een bepaalde krant geabonneerd is leest dus regelmatig nog een ander dagblad.

Het bereik van de verschillende kranten onder de Zaanse bevolking is:

	regelmatig gelezen	Officiële oplage
Typhoon	54%	44%
Zaanlander	17%	11%
Telegraaf	32%	25%
Volkskrant	12%	10%
Ander dagblad	16%	10%
Totaal	131%	100%

Naarmate men langer in Zaanstad woont leest men vaker een regionale krant.

Woonduur in Zaanstad	Leest Typhoon en/of Zaanlander
< 5 jaar	33%
5 - 15 jaar	51%
15 - 25 jaar	61%
> 25 jaar/hele leven	81%

Na deze gegevens over de dagbladen die men leest nu weer terug naar de plaatselijke politiek. De respondenten hebben aangegeven met welke gemeentelijke politieke partij zij zich het meest verwant voelen. Deze cijfers kunnen we vergelijken met de uitslag van de gemeenteraadsverkiezing in maart 1990.

Partijvoorkeur vlgs enquête Uitslag verkiezing 1990

PvdA	33%	29%
CDA	22%	18%
VVD	14%	14%
D66	17%	15%
Groen Links	9%	14%
ZOG ¹	3%	8%
Andere partij	2%	2%
Totaal	100%	100%

Een derde deel van de geënquêteerden kan of wil geen politieke voorkeur uitspreken. Het betreft hier voor 60% mensen die niet in politiek geïnteresseerd zijn. Overigens heeft 40% van de niet in politiek geïnteresseerde kiezers dus wel degelijk een partijvoorkeur. Dit is relatief het sterkst voor de PvdA: 40% van de niet in politiek geïnteresseerden voelt zich het meest met die partij verwant (tegenover 33% van alle respondenten die een voorkeur hebben voor de PvdA). In het voorgaande is gemeld dat 45% van de respondenten belangstelling heeft voor de plaatselijke politiek. Bij de mensen met een bepaalde partijvoorkeur is de interesse meestal sterker: van de PvdA-aanhang heeft 53% belangstelling voor de plaatselijke politiek, bij het CDA is dat 51%, VVD 57%, D66 45%, Groen Links 71% en ZOG 71%. Ook uit de keus van dagbladen blijkt dat de aanhangers van Groen Links en ZOG de meeste belangstelling voor de regio hebben en sympathisanten van D66 de minste. Van de aanhang van de ZOG leest namelijk 86% een regionaal dagblad, van die van Groen Links 84% en bij de aanhang van D66 is dat 64%. De overige partijen zitten daar tussen in.

De enquête geeft ook inzicht in enige achtergrondgegevens van de aanhang van de verschillende partijen. Zo blijken vooral jongeren zich met geen enkele partij te kunnen identificeren. Bij de aanhang van de PvdA en het CDA zijn de ouderen oververtegenwoordigd.

TABEL 6. De voorkeur voor een plaatselijke politieke partij per leeftijdsgroep

Pol.voorkeur	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Totaal
PvdA	16	20	20	23	25	34	23
CDA	12	11	11	15	20	26	15
VVD	5	10	11	13	10	5	9
D66	13	12	13	15	9	7	12
Groen Links	7	7	10	2	8	4	6
ZOG	2	1	2	3	2	2	2
Andere partij	2	1	3	1	1	1	2
Geen voorkeur	43	38	30	28	25	21	31
TOTAAL	100	100	100	100	100	100	100

Er bestaat vrijwel geen verband tussen de partijkeuze en het aantal jaren dat men in Zaanstad woont. Gezien het feit dat in de nieuwbouwwijk Westerwatering betrekkelijk veel mensen D66 hebben gestemd bij de gemeenteraadsverkiezing zou verwacht kunnen worden dat mensen die

¹ ZOG is een afkorting van Zaanse Onafhankelijke Groepering.

nog maar kort in Zaanstad wonen zich vaker tot D66 aangetrokken voelen. Deze hypothese wordt dus niet bevestigd door de enquête. Het opleidingsnivo is een andere achtergrondvariabele bij de partijvoorkeur.

Naarmate men een hoger opleidingsnivo heeft, bestaat er vaker voorkeur voor de VVD, D66 en Groen Links. Bij de PvdA zijn juist mensen met een lagere opleiding oververtegenwoordigd.

TABEL 7. De voorkeur voor een plaatselijke politieke partij naar opleidingsnivo

Pol.voorkeur	Afgemaakte opleiding				Totaal
	Geen/ Basisond.	LBO/ MAVO	MBO/ HAVO	HBO/ Univ.	
PvdA	29	24	19	15	23
CDA	18	15	13	15	15
VVD	4	9	12	16	9
D66	6	11	15	17	12
Groen Links	3	6	8	11	6
ZOG	1	2	2	2	2
Andere partij	2	2	1	2	2
Geen voorkeur	37	31	30	22	31
TOTAAL	100	100	100	100	100

Van de aanhangers van Groen Links kent 37% een gemeenteraadslid persoonlijk. Dit is het hoogste percentage. Als laagste komt D66 naar voren, waar 17% van de aanhang persoonlijk een of meer raadsleden kent. De andere partijen nemen een tussenpositie in: PvdA 22%, CDA 25%, VVD 25% en ZOG 29%.

Om een indruk te krijgen van het beeld dat de gemiddelde Zaankanter heeft van de plaatselijke politiek, is aan de respondenten een aantal uitspraken voorgelegd over de relatie tussen de burgers en het lokaal bestuur.

Deze uitspraken zijn overgenomen van een uitgebreid onderzoek "Relatie burgers - lokale overheid"², dat in 1989 in Dordrecht is gehouden. Daarbij zijn drie dimensies van politieke houdingen onderscheiden:

- vertrouwen tegenover wantrouwen
- betrokkenheid tegenover desinteresse
- controle op raadsleden tegenover geloof in representatie

In Dordrecht zijn voor elk van deze drie dimensies vier of vijf uitspraken gehanteerd, in totaal 13 uitspraken. Daarvan zijn voor de Omnibusenquête in Zaanstad 6 geselecteerd, 2 uit elke dimensie.

Aan de respondenten is gevraagd of men het eens of oneens is met de voorgelegde uitspraak. Ook kon men "geen mening" aankruisen, waarmee een neutrale houding is aangegeven. Meer dan 90% van de respondenten heeft deze vraag met de uitspraken beantwoord.

² Sociaal Geografisch Bureau gemeente Dordrecht, juni 1989.

Hieronder zijn de resultaten weergegeven, in vergelijking met die in Dordrecht twee jaar eerder.

TABEL 8. De scores op drie dimensies van politieke houdingen in Zaanstad (en Dordrecht)

	Eens	Oneens	Neutraal
a) Politieke betrokkenheid			
- Beslissingen van het gemeentebestuur hebben weinig invloed op mijn dagelijks leven	38% (30%)	40% (46%)	22% (24%)
- Voor mensen zoals ik is de gemeentepolitiek te ingewikkeld.	24% (20%)	52% (57%)	23% (23%)
b) Representatie			
- Burgers zouden meer betrokken moeten worden bij het beleid.	71% (69%)	8% (8%)	21% (23%)
- Er moet een regelmatige controle zijn op het beleid van het gemeentebestuur.	81% (89%)	2% (3%)	17% (8%)
c) Vertrouwen in de politiek			
- Ik heb alle vertrouwen in de mensen die wij gekozen hebben.	26% (21%)	27% (24%)	47% (55%)
- Mensen zoals ik hebben geen enkele invloed op het gemeentebestuur.	25% (42%)	52% (37%)	23% (21%)

Leesvoorbeeld: 40% van de Zaanse respondenten voelt zich betrokken bij de politiek omdat men het oneens is met de uitspraak: Beslissingen van het gemeentebestuur hebben weinig invloed op mijn dagelijks leven.

Tussen Zaanstad en Dordrecht zijn er nauwelijks verschillen in opvattingen over de representatie. Daarentegen is de politieke betrokkenheid en ook het vertrouwen in de politiek in Zaanstad iets minder dan in Dordrecht. Met name bij de beantwoording van de laatste uitspraak is het verschil met Dordrecht groot. Meer dan de helft van de Zaanse respondenten heeft het gevoel geen invloed te hebben op het gemeentebestuur.

Als we de zes uitspraken bekijken voor de aanhang van de verschillende partijen, dan blijkt dat de mensen die zich verwant voelen met D66, Groen Links en de ZOG relatief sterk betrokken zijn op de plaatselijke politiek. Eveneens vinden zij in sterke mate controle op de raadsleden wenselijk. De aanhangers van het CDA en de VVD hebben naar verhouding veel vertrouwen in de politiek. Respondenten die zich met geen enkele partij verwant voelen scoren echter zeer laag op de drie dimensies van politieke houding. Bij het item betrokkenheid op de politiek scoort deze categorie 24% lager dan het gemiddelde van Zaanstad, t.a.v. het item controle op raadsleden is dat 12% minder en het vertrouwen in de politiek ligt bij de respondenten die zich niet met een partij verwant voelen zelfs 45% lager dan het gemiddelde.

Hieronder volgt een overzicht waarin de positie van de aanhang van de verschillende partijen is aangeduid.

	Betrokkenheid bij politiek	Kontrole op vertegenwoord.	Vertrouwen in de politiek
PvdA	gemiddeld	meer dan gemid.	Meer dan gemid.
CDA	Minder dan gem.	gemiddeld	veel
VVD	Meer dan gem.	gemiddeld	veel
D66	groot	veel	Meer dan gemid.
Groen Links	groot	veel	Meer dan gemid.
ZOG	groot	veel	Meer dan gemid.
Geen partij- voorkeur	gering	weinig	weinig

Van de respondenten heeft 71% bij de gemeenteraadsverkiezingen gestemd. Dit percentage is veel hoger dan de werkelijke opkomst, die in Zaanstad in 1990 58% bedroeg. Een afdoende verklaring voor dat verschil tussen de enquêteresultaten en de werkelijkheid is moeilijk te geven.

Wellicht vallen beide categorieën voor een deel samen: mensen die niet gaan stemmen zijn ook niet erg bereid een enquête in te vullen. Dit zou betekenen dat een heel groot deel van de 27% non-respons op de enquête niet gestemd heeft. De mate waarin men gestemd heeft, heeft te maken met het opleidingsnivo, de interesse in de politiek en de betrokkenheid bij het maatschappelijk leven. Dit blijkt duidelijk uit de enquête. Van de mensen die zich met één van de gemeentelijke partijen verwant voelen is 78% gaan stemmen, terwijl slechts 47% van de mensen zonder partijvoorkeur gestemd heeft. De respondenten die wel een partijvoorkeur hebben, maar niet gestemd hebben, zijn tamelijk goed over de verschillende partijen verdeeld. Met andere woorden als deze mensen wel gestemd zouden hebben was de verkiezingsuitslag niet wezenlijk anders geweest. Wat het gevolg zou zijn als meer "zwevende kiezers" waren gaan stemmen is uit de enquête niet te achterhalen. Wat wel duidelijk uit de enquête naar voren komt is dat mensen minder gauw wegblijven bij de verkiezingen naarmate ze een hogere opleiding hebben.

Percentage stemmers naar opleidingsnivo:

Tenminste basisonderwijs	69%
LBO/MAVO	68%
MBO/HAVO	75%
HBO/Universiteit	85%

Daarnaast zou "betrokkenheid" een verklarende faktor kunnen vormen. Dit kan op verschillende manieren geoperationaliseerd worden. Bijvoorbeeld: interesse hebben in de (plaatselijke) politiek, zich verwant voelen met een bepaalde partij, de krant regelmatig lezen, een gemeenteraadslid kennen, vrijwilligerswerk doen.

Hieronder volgt een overzicht:

- Geïnteresseerd in landelijke en plaatselijke politiek	85%
Niet in politiek geïnteresseerd	51%
- Kent persoonlijk een raadslid	87%
Kent geen raadslid	67%
- Lezers van een regionale krant	75%
Leest nooit een dagblad	52%
- Doet vrijwilligerswerk	81%
Vervult bestuursfunctie in vrijwilligerswerk	96%
- Alle respondenten	71%

Het percentage respondenten dat bij de verkiezingen in maart 1990 heeft gestemd bedraagt 71.

Tot zover de enquêtevragen over de plaatselijke politiek. Een ander onderdeel van dit hoofdstuk is de overheidsinformatie en communicatie met de burgers. Eén van de vragen die daarover gaan is al aan de orde gesteld, nl. de dagbladen die de mensen in Zaanstad lezen. Daarnaast is het bereik gemeten van de Kabelkrant en van de gemeentelijke voorlichtingsrubriek in de verschillende kranten.

In november 1989 is een telefonische enquête gehouden onder de abonnees van de kabeltelevisie, waarbij o.a. gevraagd is naar de kijkdichtheid van de kabelkrant. Van de abonnees keek toen 63% vaak, 20% soms en 17% (bijna) nooit naar de kabelkrant. Volgens de Omnibus-enquête kijkt 50% van de mensen één of meer keren per week naar de kabelkrant, 31% kijkt een enkele keer (per maand) en 19% kijkt nooit. Hoewel de vraagstelling in beide enquêtes niet precies gelijk was, wordt de indruk gewekt dat de kijkdichtheid van de kabelkrant in vergelijking met 1989 iets is afgenomen.

De frequentie van het kijken naar de kabelkrant verschilt per leeftijdsgroep niet zoveel. Ook maakt het weinig verschil of men een regionale krant leest: van de lezers van de Typhoon kijkt 54% tenminste één keer per week naar de kabelkrant, tegenover 47% van de mensen die zelden een krant lezen.

Ten tijde van de enquête redigeerde de afdeling Voorlichting van de gemeente een rubriek in de twee regionale dagbladen en in verschillende huis-aan-huisbladen onder de titel "Zaanstad-journaal". Inmiddels is een andere opzet gekozen voor de gemeentelijke voorlichting via de pers.

Twee vijfde van de Zaanse bevolking leest de voorlichtingsrubriek nooit of kent die niet. Een derde leest deze rubriek regelmatig. Ouderen zijn veel vaker regelmatige lezers van Zaanstad Journaal dan jongeren. Respondenten die een regionale krant lezen nemen ook betrekkelijk vaak kennis van de voorlichtingsrubriek van de gemeente.

TABEL 9. De mate waarin de voorlichtingsrubriek "Zaanstad Journaal" gelezen wordt naar leeftijd en het dagblad dat men leest.

Leest "Zaanstad Journaal"					
Leeftijd	Elke week	Enkele keren per maand	een enkele keer	Nooit	Die rubriek ken ik niet
18 - 34	8	7	31	27	27
35 - 54	25	12	30	23	10
55+	33	9	27	24	7

Lezers van:					
De Typhoon	28	12	35	15	10
Zaanlander	31	11	29	17	12
Telegraaf	22	9	31	22	16
Volkskrant	15	13	27	21	24
Ander dagblad	17	7	29	33	14
Leest zelden krant	4	1	25	46	24
TOTAAL	22	9	29	25	15

Is de gemeentelijke voorlichting hiermee voldoende ? Op deze vraag moet meer dan tweevijfde deel van de respondenten het antwoord schuldig blijven. We kunnen de antwoorden op deze vraag vergelijken met die in de gemeente Delft. Dan blijkt dat de mensen in Zaanstad iets minder positief oordelen dan de inwoners van Delft over de voorlichting ten aanzien van de beslissingen van het gemeentebestuur.

TABEL 10. Het oordeel over de voorlichting van het gemeentebestuur in Zaanstad in vergelijking met Delft (1990)

	Zaanstad	Delft
Informatie voldoende	21%	29%
Meer is welkom	21%	19%
Informatie onvoldoende	16%	10%
Geen mening	42%	42%
TOTAAL	100%	100%

Mensen die aandacht besteden aan plaatselijke zaken kunnen zich een beter oordeel vormen over de overheidsvoorlichting in Zaanstad. Dit betekent echter niet dat hun oordeel positiever is: wie veel informatie over Zaanstad leest stelt meer informatie op prijs, terwijl de mensen die weinig belangstelling voor het plaatselijk gebeuren hebben ook niet zitten te springen om meer informatie.

TABEL 11.Het oordeel over de voorlichting over de beslissingen van het gemeentebestuur van de lezers van een regionaal dagblad en de lezers van de voorlichtingsrubriek "Zaanstad Journaal".

	Leest regionale krant	Leest landelijk dagblad	Leest zelden krant	Leest regelmatig Z'stad journaal
Info voldoende	25	19	9	30
Meer is welkom	26	21	10	33
Info onvoldoende	14	19	10	16
Geen mening	35	41	71	21
TOTAAL	100	100	100	100

GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING

Van de respondenten heeft 62% gedurende de afgelopen twee jaar kontakt gehad met de gemeente. Ruim de helft van hen had in die periode maar één keer met de gemeente te maken, terwijl 6% van hen meer dan 5 keer kontakt met de gemeente opnam. In opgehoogde aantallen gaat het daarbij om ruim 3.500 mensen die min of meer regelmatig met de gemeente te maken hadden.

De meeste kontakten die de mensen zich herinneren zijn de mondelinge. De meest voorkomende mondelinge kontakten betreft het aanvragen van een nieuw paspoort of rijbewijs. Een kwart van de kontakten vond telefonisch of schriftelijk plaats.

Volgens de enquête, richtte het publiek zich het vaakst op de afdeling Burgerzaken, de Dienst Stadsontwikkeling en Openbare Werken alsmede de afdeling Woonruimteverdeling.

De mondelinge kontakten werden door het publiek het best gewaardeerd, uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 tot 10; de schriftelijke kontakten komen in die waardering met een 6- er het slechtste vanaf. Twee vijfde van de schriftelijke kontakten krijgt van de mensen een waardering van het cijfer 5 of minder.

	Gemiddelde waardering waardering in rapport in rapportcijfers	% dat een onvol- doende krijgt	100% =
Mondeling kontakt	7,2	12%	850
Schriftelijk kontakt	5,8	40%	140
Telefonisch kontakt	6,4	26%	125
Kontakt met:			
Burgerzaken	7,4	8%	592
Woonruimteverdeling	6,7	16%	81
Overige sekretarie	6,5	24%	17
Sociale Dienst	6,6	28%	44
DSOW	6,2	33%	245
Dienst Milieubeheer	7,0	14%	21
Overige	7,1	21%	40
TOTAAL	7,0	17%	

De waardering van de kontakten met de verschillende afdelingen heeft sterk te maken met de aard van de werkzaamheden van de verschillende diensten en afdelingen en daardoor ook met de vorm van de kontakten. Negatieve ervaringen met de gemeente blijken vooral te maken te hebben met een trage dienstverlening. Dit geldt met name voor de schriftelijke kontakten.

TABEL 12. Onprettige aspecten van de kontakten met de gemeente naar de vorm van het kontakt

	Mond.	Schrift.	Telef.	Totaal
Geen onprettige ervaringen	56%	31%	39%	51%
Persoon onbereikbaar/ van kastje naar de muur	8%	16%	21%	10%
Ambtenaar ongeïnteresseerd/ onbeleefd/te formeel	17%	16%	23%	17%
Duurde lang/wachten op antwoord	18%	46%	37%	23%
Negatief resultaat	6%	19%	11%	8%
TOTAAL	105%	128%	131%	109%

De totalen van tabel 12 zijn hoger dan 100% omdat men verschillende negatieve ervaringen tegelijkertijd kon noemen. De mensen die schriftelijk of telefonisch met de gemeente kontakt hadden, hebben daar ook het meeste gebruik van gemaakt. Het verwijt dat het lang duurde wordt ook betrekkelijk vaak naar voren gebracht door de mensen die telefonisch kontakt hadden met de gemeente.

De mensen die een klacht of bezwaarschrift indienden beoordelen de behandeling die hen ten deel is gevallen het vaakst negatief. De lengte van de procedure is voor tweederde van hen een minpunt. Ook de aanvragers van een vergunning en de mensen die informatie wensen, hebben betrekkelijk vaak slechte ervaringen met de gemeente.

TABEL 13. Onprettige aspecten van de kontakten met de gemeente naar soort kontakt

Soort kontakt	1*	2*	3*	4*	5*	Totaal	100%=
Aanvraag pas/rijbewijs	64%	4%	13%	12%	3%	96%	488
Aanvraag vergunning	36%	20%	21%	50%	17%	144%	120
Vraag om informatie	44%	17%	24%	34%	15%	135%	88
Melding	40%	14%	21%	31%	12%	118%	89
Klacht/bezwaarschrift	22%	30%	32%	66%	30%	180%	50
Zoekt woning	42%	9%	18%	12%	6%	87%	103
Overige	47%	11%	21%	24%	7%	110%	179
TOTAAL	51%	10%	17%	23%	8%	109%	

1* = Geen onprettige ervaringen

2* = Persoon onbereikbaar/van kastje naar de muur gestuurd

3* = Ambtenaar ongeïnteresseerd/onbeleefd/te formeel

4* = duurde te lang/lang wachten op antwoord

5* = negatief resultaat

De positieve ervaringen bij het kontakt met de gemeente overheersen echter; deze worden meer dan drie keer zo vaak genoemd als de negatieve aspecten. De vragen naar de positieve en negatieve ervaringen zijn zo opgesteld dat de antwoorden komplementair aan elkaar zijn. Wanneer er bijvoorbeeld in de vraag naar de positieve ervaringen als mogelijk antwoord staat: "het werd snel afgehandeld" dan vinden we bij de vraag naar de negatieve ervaringen datzelfde terug in de vorm van "het duurde allemaal erg lang". In de volgende tabel zijn deze

positieve en negatieve uitspraken per paar naast elkaar gezet. Bij de mondelinge kontakten overheersen de positieve uitspraken sterk. De hoogste negatieve score ("duurde erg lang") met 12% wordt ruimschoots gekompenseerd door de positieve opmerking "snel afgehandeld" die door 40% van de respondenten wordt onderschreven. Bij de schriftelijke kontakten overheersen de negatieve opmerkingen van het publiek op 4 punten: men vindt dat men lang moest wachten op antwoord, de afhandeling duurde erg lang, de behandeling was te formeel, te ambtelijk en men werd nogal eens van het kastje naar de muur gestuurd. Bij de telefonische kontakten overheersen op alle punten de positieve ervaringen, zij het dat de klachten over trage afhandeling nauwelijks gekompenseerd worden door de tevredenheid over snelle afhandeling. De belangrijkste positieve ervaringen in de kontakten met de gemeente betreffen het keurige optreden van de ambtenaren en bij het mondelinge contact de snelle afhandeling en een persoonlijke behandeling van de burgers.

TABEL 14. Positieve en negatieve ervaringen van de respondenten die schriftelijk, telefonisch of mondeling contact hadden met de gemeente in procenten.

	Mond.	Schrift.	Telef.	Totaal
Geen onprettige ervaring	56	31	39	51
Geen prettige ervaringen	7	24	21	11
Persoonlijke behandeling	30	9	16	26
Ambtenaar ongeïnteresseerd	8	6	14	9
Ambtenaar makkelijk te vinden	23	6	22	21
Van kastje naar de muur gestuurd	6	12	13	7
Men dacht met mij mee	11	5	7	10
Te formeel/ambtelijk	6	10	6	7
Snel afgehandeld	40	19	24	35
Duurde erg lang	12	26	23	15
Snel antwoord	12	7	15	12
Lang wachten op antwoord	6	21	14	9
Keurige behandeling	49	27	38	46
Ambtenaar onbeleefd	2	-	2	2
Wist snel waar ik naar toe moest	24	11	17	21
Ambtenaar onbereikbaar	2	4	8	3
Positief resultaat	23	31	27	25
Negatief resultaat	6	19	11	8
Totaal 100%	(850)	(140)	(125)	

WELZIJNSVOORZIENINGEN

Bij de Omnibusenquête is getracht de bekendheid en de deelname aan een 17-tal welzijnsvoorzieningen te meten. Van elke welzijnsvoorziening werd gevraagd de bekendheid in te vullen en aan te geven of men in het afgelopen jaar te maken had met die instelling.

Voor een deel van de respondenten bleek die vraagstelling, mede door de kompakte vormgeving, wat te ambitieus en kostte het invullen teveel moeite: gemiddeld 21% van de geënquêteerden heeft deze vraag niet ingevuld.

De meest bekende welzijnsinstellingen in Zaanstad zijn de Openbare Bibliotheek (81% van de mensen kent die) en de schouwburg "De Speeldoos" (73%). Daarentegen zijn het meest onbekend: het straathoekwerk (13% van de mensen kent dat), de drugshulpverlening en de vrouwencentra (beide 22%).

De kontakten met de welzijnsvoorzieningen lopen grotendeels parallel met de bekendheid: instellingen waar men weinig mee te maken heeft zijn ook niet erg bekend. Nu is het niet zo dat de "klanten" van de welzijnsvoorzieningen gelijk gespreid zijn over de hele bevolking. Ten dele was dit uiteraard te verwachten: een jongerencentrum als "Drieluik" richt zich vooral op jeugdigen.

In tabel 15 is aangegeven welke categorieën klanten relatief vaak van een bepaalde voorziening gebruik maken. Deze categorieën omvatten de leeftijdsverdeling van de respondenten, hun opleiding, inkomen en het aantal jaren dat men in Zaanstad woont.

Wat de leeftijd van de klanten betreft is er weinig verrassends te melden. Verschillende voorzieningen richten zich op een bepaalde doelgroep, die vaak ook een leeftijdsgroep is.

De kinderboerderij, het klub- en buurthuiswerk en de muziekschool worden door ouders van (jonge) kinderen betrekkelijk vaak genoemd als voorzieningen waar zij mee te maken hadden. De kruisvereniging richt zich volgens de enquête vooral op twee doelgroepen: jonge gezinnen en bejaarden.

Als we kijken naar de opleiding en het inkomen van de respondenten die te maken hebben met de welzijnsvoorzieningen dan blijkt dat bij de meeste voorzieningen klanten met een hogere opleiding en een betrekkelijk goed inkomen oververtegenwoordigd zijn. Voorzieningen die zich vooral richten op mensen met een lage sociaal-ekonomische status zijn: het dienstencentrum, de Stichting maatschappelijke dienstverlening en de Stichting Thuishulp. Enkele andere voorzieningen hebben een hele brede klantenkring van vaak "modale" mensen: de kruisvereniging, amateuristische toneel- en muziekbeoefening en de kinderboerderij. Tenslotte zijn er nog voorzieningen waar de klantengroep zo klein is dat er moeilijk een sociaal-ekonomische status van vastgesteld kan worden. Dit betreft de drugshulpverlening en het straathoekwerk.

Bij de overige voorzieningen is sprake van een oververtegenwoordiging van mensen met een wat hogere sociaal-ekonomische status. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Openbare Bibliotheek, de Speeldoos, de Muziekschool en het Riagg. Bij enkele voorzieningen speelt ook de woonduur een rol. Zo hebben naar verhouding veel mensen die nog niet zo lang in Zaanstad wonen de kinderboerderij bezocht of kontakt gehad met de kruisvereniging.

andere instellingen vervullen meer een functie voor de "autochtone" Zaankanters: amateuristische toneel- of muziekbeoefening, het dienstencentrum en het jongerencentrum Drieluik.

TABEL 15. Het percentage respondenten dat in het afgelopen jaar te maken heeft gehad met een aantal welzijnsvoorzieningen naar sociaal-ekonomische kenmerken.

Voorziening	be- kend heid	deel- name totaal	Deelname leeftijd	vooral hoog bij: opleiding	inkomen	woonduur
openb.bibl.	81%	52%	<24 jr } 35-44 jr}	64% hbo+:71%	2500-4000:67%	15-20jr:67%
Klub/buurth.	66%	26%	35-44jr:37%	mbo/ hbo:31%	2500-4000:35%	10-15jr:41%
Muziekschool	40%	4%	35-44jr: 7%	hbo:12%	>4000:10%	*
Vrouwencentr.	22%	1½%	45-54jr: 3%	*	>4000: 3%	25-30jr: 3%
Drieluik	39%	4%	18-24jr:15%	univ:13%	*	hele leven:7%
RIAGG	44%	5%	45-54jr: 8%	mbo: 7%	>4000: 8%	25-30jr:10%
Kinderboerd.	64%	28%	25-34jr:42%	lbo/mbo/ hbo:32%	1600-2500:33%	5-10jr:43%
Komma	28%	4%	35-44jr: 6%	hbo:11%	2500-4000: 6%	15-20jr: 7%
Dienstencent.	30%	5%	75+ :15%	*	1100-1600: 9%	>20 jr : 8%
maatschapp.				Geen opl:		
dienstverl.	29%	5%	45-54jr: 8%	14%	1100-1600:11%	10-15jr:12%
Drugshulpvrl.	22%	½%	25-34jr: 2%	*	*	*
Straathoekwrk	13%	½%	18-24jr: 1%	*	*	*
Centr. Volw.						
Edukatie	33%	6%	35-44jr:11%	hbo+:12%	2500-4000:10%	20-25jr:11%
Speeldoos	73%	39%	35-44jr:46%	hbo:51%	>4000:52%	20-25jr:53%
Amat.toneel						
of muziek	29%	9%	55-64jr:12%	mbo:11%	2500-4000:12%	hele leven:12%
Kruisver.	69%	31%	25-34jr:44%	lbo:34%	2500-4000:41%	5-10jr:43%
			75+ :41%			
St. Thuishulp	49%	10%	75+ :25%	b.o.:14%	1100-1600:18%	20-25jr:16%

* = geen categorie duidelijk te onderscheiden (vaak i.v.m. kleine aantallen).

SPORTBEOEFENING

Van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder is 30% actief lid van een sportvereniging. In Zaanstad ligt dat percentage op ongeveer hetzelfde niveau: 29%.

Het percentage mensen dat buiten verenigingsverband aan sport doet overtreft het aandeel georganiseerde sporters: 32% van de respondenten sport regelmatig buiten verenigingsverband. Dit percentage ligt overigens iets lager dan dat in Purmerend (41%) en Alkmaar (44%). Naarmate men ouder is, doet men minder vaak aan sport. Dit geldt zowel voor de georganiseerde als voor de ongeorganiseerde sportbeoefening.

TABEL 16. Sportbeoefening in en buiten verenigingsverband naar leeftijdskategorie (in procenten).

Leeftijd	Uitsluitend in vereniging	zowel in als buiten veren.	uitsluitend buiten veren.	doet niet aan sport	Totaal
18 - 24	21	26	19	34	100
25 - 34	19	18	23	40	100
35 - 44	18	17	20	45	100
45 - 54	10	13	16	61	100
55 - 64	13	9	14	64	100
65+	6	4	6	84	100
TOTAAL	15	14	17	54	100

Verder blijkt dat mensen met een hogere opleiding vaker aan sportbeoefening deelnemen. Ten dele hangt dit samen met het verband tussen leeftijd en sportbeoefening, omdat jongeren vaak beter opgeleid zijn dan ouderen.

Ook de sportbeoefening van verschillende sociale groepen varieert. Studenten staan aan de top, terwijl van de mensen met VUT of AOW zijn een gering deel aan sport doet.

Mannen doen vaker aan sport dan vrouwen. Verder zijn bij de sportbeoefening buitenlanders en mensen met een laag inkomen ondervertegenwoordigd.

TABEL 17. Deelnemingspercentages aan sport, zowel binnen als buiten verenigingsverband.

<u>Opleidingsnivo:</u>	Binnen vereniging	Buiten vereniging
Geen/basisonderwijs	14	14
LBO/MAVO	30	31
MBO/HAVO	37	42
HBO/Universiteit	38	44
<u>Sociale groep:</u>		
Heeft betaald werk	36	38
Werkzoekend	22	43
Studerend	54	54
Werkt in huishouding	22	26
VUT/AOW	13	13
Arbeidsongeschikt	17	24
<u>Geslacht:</u>		
Man	35	36

Vrouw	24	28
<u>Nationaliteit:</u>		
Nederlander	30	32
Andere nationaliteit	18	22
<u>Inkomen:</u>		
< f 1.600,-	14	20
f 1.600,- tot f 2.500,-	27	29
f 2.500,- tot f 4.000,-	32	37
> f 4.000,-	36	42

Welke sporten worden buiten verenigingsverband beoefend? Het gaat hier om een breed scala van activiteiten waarvan de belangrijkste zijn:

	Aantal malen genoemd	% van de be- volking
1. trimmen/hardlopen	165	9,0%
2. zwemmen	129	7,1%
3. fietsen/wielrennen	116	6,3%
4. fitness	101	5,5%
5. tennis	64	3,5%
6. (zaal)voetbal	40	2,2%
7. wandelsport	37	2,0%
8. gymnastiek	29	1,6%
9. squash	29	1,6%
10. badminton	25	1,4%
overige sporten	181	9,9%
TOTAAL	916	50,0%

Het totaalpercentage van de ongeorganiseerde sportbeoefening (50%) ligt hoger dan het aantal beoefenaars buiten verenigingsverband (32%), omdat men in de vragenlijst de mogelijkheid had drie sporten op te geven.

Ieder procent van de bevolking volgens bovenstaand overzicht staat voor ongeveer 1.000 inwoners van Zaanstad.

DEELNAME AAN HET VRIJWILLIGERSWERK

Van de bevolking van Zaanstad doet 22% aan vrijwilligerswerk. Dit is vergelijkbaar met Alkmaar, waar in de Omnibusenquête een deelname van 23% aan het vrijwilligerswerk werd gemeten. Binnen Zaanstad vormen Westzaan met 40% en Assendelft met 29% duidelijke uitschieters op het gebied van vrijwilligerswerk.

Mannen doen met 26% vaker aan vrijwilligerswerk dan vrouwen (19%). Jongeren en ouderen nemen naar verhouding wat minder vaak deel aan het vrijwilligerswerk. Het zwaartepunt wordt gevormd door de leeftijdskategorie van 55 - 64 jaar (32%) en 35 - 44 jaar (28%). Mensen met een HBO-opleiding nemen betrekkelijk vaak (35%) deel aan het vrijwilligerswerk. Naar inkomen geldt dit voor de op één na hoogste inkomensklasse van f 2.500,- tot f 4.000,- netto (30%). Met betrekking tot de sociale groep waartoe men zich rekent zijn er nauwelijks verschillen: buitenshuis werkenden verrichten ongeveer even vaak vrijwilligerswerk als huisvrouwen, mensen met VUT/AOW en arbeidsongeschikten.

Niet iedereen doet hetzelfde soort vrijwilligerswerk. De wijze waarop men daaraan deelneemt verschilt bijv. voor mannen en vrouwen (tabel 18). Mannen hebben vaker bestuursfuncties en vrouwen fungeren vaker als begeleidster of hulp. Deze verschillen tussen mannen en vrouwen zijn in Zaanstad minder sterk dan in Alkmaar waar bijv. van de mannen 43% een bestuurlijke functie heeft, tegenover 23% van de vrouwen.

TABEL 18. De wijze waarop mannen en vrouwen het vrijwilligerswerk uitvoeren in procenten.

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Als bestuurslid	34	21	27
Als begeleider	12	17	15
Als uitvoerder	21	24	23
Als hulp	22	31	26
Overige	7	4	6
Geen antwoord	4	3	3
TOTAAL	100	100	100

Naar leeftijdskategorie zijn de verschillen in deelname aan het vrijwilligerswerk niet zo groot. Bestuursleden zijn iets oververtegenwoordigd in de leeftijdskategorie van 35 - 64 jaar en begeleiders van activiteiten vinden we vooral bij de leeftijdsgroep tot 44 jaar.

Naar opleidingsnivo treffen we een vergelijkbaar beeld aan: mensen met een hogere opleiding hebben wat vaker een functie als bestuurslid en mensen die als vrijwilliger hulp bieden hebben meestal een lagere opleiding dan de gemiddelde vrijwilliger.

Waar richten de vrijwilligers zich bij hun activiteiten op?

Daarvoor kon men kiezen uit een aantal maatschappelijke sectoren. Omdat ruim de helft van de betreffende mensen op meer dan één gebied vrijwilligerwerk uitvoert ligt het totaal van tabel 19 aanzienlijk boven de 100%. Uit deze tabel kan men aflezen dat bijv. 6% van de Zaanse vrijwilligers een bijdrage levert aan de politiek of vakorganisaties. In vergelijking met Alkmaar zijn de

inwoners van Zaanstad vaker betrokken bij sport- en hobbyclubs en minder vaak bij een vrouwenorganisatie.

TABEL 19. De maatschappelijke terreinen waar vrijwilligerswerkers actief zijn in Zaanstad en Alkmaar (in procenten).

	Zaanstad	Alkmaar
Politiek/vakorganisatie	6	6
Godsdienst	17	18
Sport	29	23
Kultuur/toneel/muziek	10	11
Hobby	14	6
Onderwijs	16	14
Kinderopvang	5	3
Jeugdwerk	9	9
Vrouwenorganisatie	2	7
Buren-/bejaardenhulp	19	18
Aktiviteit met maatschappelijk doel	10	7
Andere aktiviteit/sector	20	20
TOTAAL	157	142

Uit de kruistabellen blijkt dat mannen vooral deelnemen aan activiteiten op het gebied van de politiek/vakorganisatie, sport, hobby, jeugdwerk en maatschappelijke organisaties. Vrouwen zijn daarentegen oververtegenwoordigd bij de kinderopvang, vrouwenorganisaties en hulp aan burenen en bejaarden. In de sektor onderwijs zijn mannen en vrouwen in ongeveer gelijke mate actief. Meer dan een derde van het vrijwilligerswerk in deze sektor betreft namelijk bestuurlijke activiteiten (waarbij mannen doorgaans meer zijn betrokken).

In tabel 20 is daarnaast nog aangegeven in welke leeftijdskategorieën en onderwijsnivo's de vrijwilligers oververtegenwoordigd zijn. In twee gevallen is moeilijk een aanduiding te geven omdat geen van de categorieën 'er uit springt'.

Opvallend is dat in vele sectoren het vrijwilligerswerk vooral wordt gedragen door mensen met (minimaal) en HBO-opleiding.

TABEL 20. Een profiel van enige achtergrondkenmerken van de deelnemers aan het vrijwilligerswerk naar sektor.

	Onderwijsnivo	Leeftijd	Man/vrouw
Politiek	MBO ⁺	35 - 64	m
Godsdienst	HBO ⁺	35 - 64	m/v
Sport	HBO ⁺	35-44 en 55-64	m
Kultuur	MBO/HBO	*	m/v
Hobby	LBO	18-24 en 55-64	m
Onderwijs	HBO ⁺	35 - 44	m/v
Kinderopvang	HBO ⁺	25 - 44	v
Jeugdwerk	HBO ⁺	25 - 34	m
Vrouwenorganisaties	*	45 - 54	v
Burenhulp	LBO/HBO	45 - 74	v
Maatschappelijk doel	MBO ⁺	35-44 en 65-74	m
Overige	HBO	35-44 en 65-74	m

* = geen categorie duidelijk te onderscheiden.

SOCIALE VERNIEUWING

Eén van de meest aktuele onderwerpen op welzijnsgebied vormt de in 1989 door de regering ingezette sociale vernieuwing.

Van de respondenten heeft 62% wel eens van sociale vernieuwing gehoord. Naarmate men een hogere opleiding heeft genoten kent men vaker het begrip sociale vernieuwing: van de mensen met maximaal lager onderwijs kent 36% dit begrip, terwijl 88% van de mensen met minimaal een HBO-opleiding ervan gehoord heeft. Jongeren en ouderen hebben iets minder vaak van sociale vernieuwing gehoord dan de leeftijdsgroep van 25 tot 64 jaar.

Leden van etnische minderheden en mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit zijn maar in geringe mate bekend met het begrip Sociale Vernieuwing: 20 - 25% van hen heeft ervan gehoord.

Dat de gemeente in verschillende wijken discussiebijeenkomsten over sociale vernieuwing heeft georganiseerd is veel minder bekend dat het begrip zelf. Van de mensen die van sociale vernieuwing gehoord hebben is de helft ook op de hoogte van de discussiebijeenkomsten. Dat komt overeen met een derde van alle respondenten.

Op de vraag of men zo'n discussiebijeenkomst heeft bezocht antwoordt 2% van de geënquêteerden positief. In opgehoogde aantallen gaat het daarbij om in totaal ongeveer 2.200 mensen. Volgens de enquête-resultaten waren er onder de deelnemers van de discussiebijeenkomsten betrekkelijk veel mannen en personen in de leeftijdsgroep van 55 - 64 jaar. Het opleidingsnivo van de deelnemers aan de bijeenkomsten wijkt nauwelijks af van het Zaanse gemiddelde.

De belangrijkste vraag in dit hoofdstuk gaat over de mening die men heeft over de prioriteitstelling bij de sociale vernieuwing.

Welke onderdelen van de sociale vernieuwing zouden meer nadruk moeten krijgen in het gemeentelijk beleid?

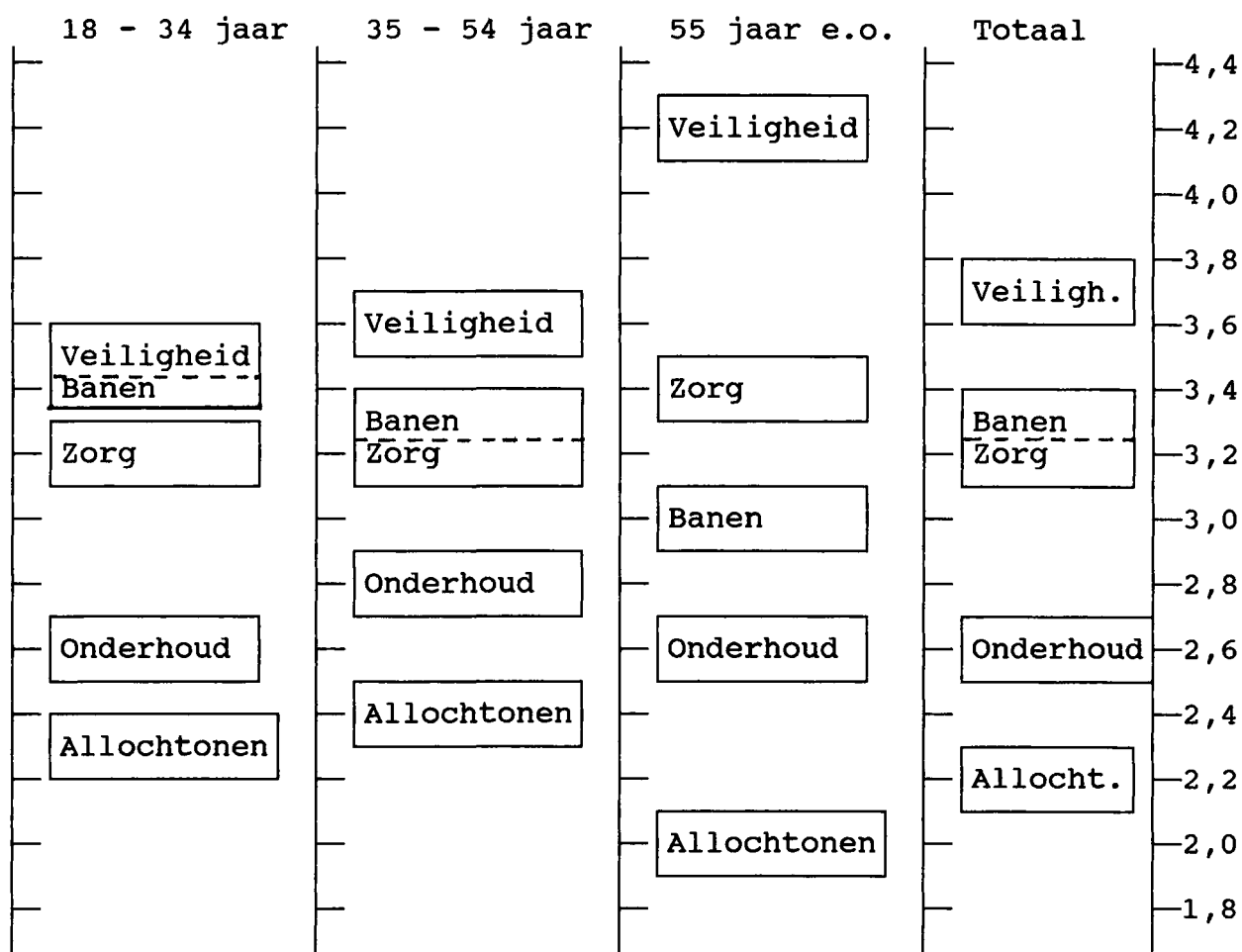
Bijna de helft van alle respondenten heeft een mening over de prioriteitstelling bij de sociale vernieuwing.

We kunnen de prioriteiten zoals de mensen die aangeven op twee manieren in kaart brengen. Het beste is om per 'aandachtveld' een gewogen gemiddelde prioriteit aan te brengen, volgens de volgende berekening:

5x de eerste + 4x de tweede + 3x de derde + 2x de vierde + de vijfde prioriteit gedeeld door het gemiddeld aantal antwoorden.

Op deze wijze ontstaat een gewogen gemiddelde. Het meeste belang hechten de respondenten aan een grotere veiligheid buitenshuis. (zie overzicht).

De gemiddelde prioriteit m.b.t. aandachtsvelden sociale vernieuwing per leeftijdsgroep:

Vooraf ouderen vinden de veiligheid, vergeleken met de andere vier aktiepunten buitengewoon belangrijk.

Op de tweede plaats moet volgens de geënquêteerden worden gestreefd naar het scheppen van meer banen.

De gemiddelde prioriteit voor een vergroting van het aantal banen is iets hoger dan die van de zorgverbetering, die op de derde plaats komt. Bij de ouderen is de volgorde net andersom: Zij kiezen eerder voor uitbreiding van de zorgvoorzieningen dan voor vergroting van de werkgelegenheid. Op de vierde plaats komt het onderhoud van de wijk.

De laagste prioriteit wordt toegekend aan een betere opleiding van allochtonen. Met name ouderen vinden dit het minst belangrijke onderdeel van sociale vernieuwing.

Naast deze prioriteitenberekening, die vanuit theoretisch oogpunt de beste verwerking van de enquêteresultaten biedt, kan men ook uitsluitend naar de hoogste prioriteit van de respondenten kijken. De uitkomsten van deze twee benaderingen verschillen nauwelijks. De veiligheid buitenshuis wordt door het grootste aantal mensen als een eerste prioriteit aangemerkt (36%) terwijl betere opleiding van allochtonen het minst vaak als eerste prioriteit worden genoemd (6%).

TABEL 21. De eerste prioriteit die verschillende bevolkingsgroepen voor de verschillende aandachtsvelden van de sociale vernieuwing aangeven.

	Meer banen	Veilig- heid	Onder- houd	Alloch- tonen	Zorg- voorz.	Totaal %	N=
<u>Geslacht:</u>							
Mannen	30	36	10	8	16	100	(460)
Vrouwen	26	36	11	4	24	100	(426)
<u>Sociale groep:</u>							
Studerenden	36	42	7	7	8	100	(46)
Niet-Neder- landers	27	27	-	40	6	100	(15)
Arbeidsonge- schikten	23	26	13	6	32	100	(31)
Gepensio- neerden	28	41	9	2	20	100	(96)
<u>Opleidingsnivo:</u>							
Lagere opleiding	27	36	12	4	21	100	(462)
Middelbare opl.	29	37	8	8	16	100	(277)
Hogere opl.	29	32	11	8	20	100	(149)
TOTAAL	28	36	10	6	20	100	(892)

Opvallend is in tabel 21 dat mannen en vrouwen precies even vaak de hoogste prioriteit leggen bij de veiligheid buitenshuis. Het vaakst wordt die veiligheid erg belangrijk gevonden door scholieren/studenten en door gepensioneerden. De verschillen in beantwoording van de prioriteitenlijst zijn niet groot. Zoals verwacht mocht worden geven niet-Nederlanders vaker een hoge prioriteit aan opleiding van allochtonen, noemen arbeidsongeschikten wat vaker uitbreiding van zorgvoorzieningen als eerste prioriteit en scoren studerende betrekkelijk hoog op het aandachtsveld van de werkgelegenheid. Bij de meeste bevolkingsgroepen valt de eerste keus duidelijk op de veiligheid buitenshuis.

ENERGIEGEBRUIK IN DE WONING

De vragen over het onderwerp energieggebruik zijn gesteld op verzoek van het Energiebedrijf Zaanstreek-Waterland (EZW). Het EZW wil de enquêtegegevens gebruiken voor verdere onderbouwing van het energiebesparingsplan, waarvan een eerste versie recentelijk is opgesteld.

Het EZW heeft in zijn hoofdvestiging te Zaandam een informatiecentrum ingericht. Vanuit Zaanstad hebben de laatste twee jaar volgens de enquête ongeveer 12.700 mensen het EZW-kantoor bezocht. Van hen hebben 6.100 (46%) tevens een kijkje genomen in het informatiecentrum.

Dat zijn dus ruim 3.000 bezoekers per jaar. Hieronder een korte profielschets van de bezoekers van het info-centrum van het EZW. Zij bestaan voor ongeveer tweederde deel uit eigenaar-bewoners. Hun inkomenspositie is in vergelijking met alle huishoudens gunstiger. Zij wonen betrekkelijk vaak in een wat ouder huis en besteden meer aandacht aan energiebesparing dan de gemiddelde respondent.

Verwarming:

Een aantal vragen zijn gesteld over de verwarming van de woning.

TABEL 22. De wijze van verwarming van verschillende categorieën woningen in procenten.

	Gevelkachel	Schoorsteenkachel	C.V.	Totaal
Huurwoningen	8	14	78	100
Koopwoningen	6	10	84	100
Eengezinshuizen	8	13	79	100
Meergezinshuizen	3	11	86	100
TOTAAL	7	12	81	100

Meer dan 80% van de Zaanse woningen beschikt over centrale verwarming. Koopwoningen en flatwoningen worden zelfs voor rond de 85% door c.v. verwarmd.

In grote lijnen is de verwarming van de woningen in Zaanstad als volgt:

Koopwoningen met C.V.	16.000
Huurwoningen met individuele C.V.	17.000
Huurwoningen met kollektieve C.V.	9.000
Woningen met schoorsteenkachel(s)	6.300
Woningen met gevelkachel(s)	<u>3.700</u>
WONINGVOORRAAD	52.000

Het onderscheid tussen individuele en kollektieve C.V.-installaties is in de enquête niet gemaakt. Hierdoor konden met name veel bewoners van huurwoningen (uiteraard) geen informatie geven over de ouderdom of het type van de C.V.-ketel.

De meeste ketels zijn nog van het 'gewone' type, zoals blijkt uit tabel 23.

TABEL 23. De ouderdom van de C.V.-ketels naar het type in procenten.

	Ouderdom: 0-5 jaar	6-10 jaar	11-15 jaar	>15 jaar	Totaal
Gewone ketel	18	67	92	99	55
Verbeterd rendement	46	26	5	1	27
HR-ketel	36	7	3	-	18
TOTAAL	100 (44%)	100 (21%)	100 (23%)	100 (12%)	100 (100%)

In de afgelopen 5 jaar is 44% van de C.V.-ketels vernieuwd. In de meeste gevallen werd daarbij een ketel met verbeterd rendement geplaatst. Van alle C.V.-ketels is 12% ouder dan 15 jaar. Dit komt overeen met ongeveer 4.000 ketels.

Het EZW vraagt zich af of er behoefte bestaat aan het leasen (huren) van een C.V.-installatie. Deze vraag is alleen gesteld aan de eigenaar-bewoners. Van deze groep antwoordt 40% dat men de C.V.-installatie niet wil vervangen. De overblijvende 60% van de respondenten zijn als volgt verdeeld: 35% wil de C.V.-installatie kopen, 5% wil wel huren en 20% heeft geen mening. Uit deze cijfers kan worden afgeleid dat er momenteel in Zaanstad een vraag bestaat naar ongeveer 800 C.V.-installaties op lease-basis.

Warmwatervoorziening:

Naast de soort verwarmingsinstallatie is bij de enquête geïnformeerd naar de warmwatervoorziening in de woning.

Op dit punt blijkt een nogal groot verschil te bestaan tussen huur- en koopwoningen. In huurwoningen is de keukengeiser de meest voorkomende warmwaterbron, in de koophuizen is dat de kombi-ketel. Daarnaast beschikken de eigenaar-bewoners veel vaker over een badgeiser dan de huurders.

TABEL 24. De wijze van warmwatervoorziening in de huur- en koopwoningen in procenten.

	Huurwoning	Koopwoning	Totaal
Gasboiler	6	8	7
Elektrische boiler	6	7	6
Keukengeiser	60	27	44
Badgeiser	8	18	13
Kombi-ketel	17	38	28
Geen antwoord	3	2	2
TOTAAL	100	100	100

Energiebesparing:

Over energiebesparing in de woning zijn twee vragen gesteld. De eerste vraag betreft het aantal energieuze lampen.

De meeste mensen (62%) hebben geen SL of PL-lamp in huis; 12% heeft één zo'n lamp, 11% heeft er twee, 7% heeft drie energiezuinige lampen; 4% heeft er vier of vijf en nog eens 4% bezit meer dan vijf van dergelijke lampen.

Gemiddeld bezit elk huishouden ongeveer één energiezuinige lamp. Wanneer we uitsluitend kijken naar de mensen die zo'n lamp in huis hebben dan bedraagt dat gemiddelde 2½. Energiebesparing door het aanbrengen van isolatie heeft meer ingang gevonden. In tabel 25 is onderscheid gemaakt tussen huur- en koopwoningen, alsmede eengezinshuizen en overige woningtypen. De meest voorkomende isolatievoorziening is het aanbrengen van dubbel glas in de woonkamer; 72% van de woningen is op die wijze geïsoleerd. Verder valt op dat eengezinshuizen in de koopsector vaker geïsoleerd zijn dan die in de huursektor. Dit geldt voor dakisolatie, spouwmuurisolatie, vloerisolatie en dubbelglas in de overige kamers. Overigens is vergelijking van de verschillende vormen van isolatie niet altijd goed mogelijk, omdat bij flatwoningen, vloer- en dakisolatie bijvoorbeeld meestal niet van toepassing is. Ook hebben lang niet alle huizen spouwmuren.

TABEL 25. Het percentage geïsoleerde woningen naar woningtype en eigendomsverhouding.

	eengez. koop	overige koop	eengez. koop	overige huur	Totaal
Dakisolatie	54	32	27	12	37
Spouwmuurisolatie	46	25	37	19	37
Dubbelglas woonkamer	77	86	71	60	72
Dubbelglas overige kmrs	45	50	28	37	39
Vloerisolatie	26	13	9	4	16
Geen isolatie	2	4	5	5	4
Geen antwoord	7	7	14	21	12

De mate van isolatie van de woningen heeft veel te maken met het bouwjaar: oudere woningen zijn in veel mindere mate geïsoleerd dan nieuwere woningen.

TABEL 26. Het percentage geïsoleerde woningen naar bouwjaar (uitsluitend eengezinshuizen).

	Bouwjaar: vóór 1945	1945-1954	1955 - 1979	Ná 1980
Dakisolatie	34	22	41	88
Spouwmuurisolatie	19	25	52	85
Dubbelglas woonkmr	57	78	83	97
dubbelglas ov.kmrs	23	36	33	78
Vloerisolatie	14	9	9	55
Geen isolatie	7	2	1	-
Geen antwoord	18	9	2	1

De bovenstaande tabel heeft uitsluitend betrekking op eengezins-huizen. Duidelijk is te zien dat sinds 1980 woningisolatie een algemeen verschijnsel is geworden. Alleen de vloerisolatie werd nog niet in alle nieuwbouwwoningen toegepast.

Energiegebruik:

Het energiegebruik dat men jaarlijks heeft, is bij velen niet bij benadering bekend. Bijna de helft van de respondenten kan het jaarlijkse elektriciteitsverbruik niet goed inschatten en ruim eenderde heeft geen zicht op het jaarlijkse gasverbruik.

TABEL 27. Het jaarlijkse elektriciteitsverbruik en gasverbruik volgens opgave van de respondenten.

Elektriciteitsverbruik in Kwh				Gasverbruik in m³			
0	-	1.000	: 5%	0	-	1.000	: 7%
1.001	-	2.000	: 19%	1.001	-	2.000	: 31%
2.001	-	3.000	: 17%	2.001	-	3.000	: 19%
3.001	-	4.000	: 9%	3.001	-	4.000	: 4%
4.001	-	5.000	: 2%	> 4.000			: 2%
5.001	-	6.000	: 1%				
> 6.000			: 1%				
Weet niet/ g.a.			: 46%	Weet niet/ g.a.			: 37%
TOTAAL			: 100%	TOTAAL			: 100%

Adviesfunctie EZW:

Tenslotte nog iets over de adviesfunctie die het EZW zou kunnen hebben op energiegebied. Het publiek is daar nog niet zo vertrouwd mee. Wanneer men advies wenst over bijv. vervanging van de verwarmingsinstallatie denkt men op de eerste plaats aan het partikuliere bedrijfsleven (30%). Het EZW wordt door 28% van de mensen die advies willen genoemd, gevolgd door vrienden/kennissen (15%) en 'overigen' (18%). Hoewel het percentage van 28 dat voor advies bij het EZW aankloppen niet zo hoog lijkt, dient men zich te realiseren dat het hier toch om ruim 10.000 woningen gaat.

Van de mensen die het EZW om advies willen vragen is 10% bereid daar ook een vergoeding voor te betalen. Ruim de helft van de advies-vragers wil zeker geen financiële bijdrage geven en 38% is bereid onder voorwaarden een vergoeding te betalen: 'alleen als ik er iets aan heb'. Opvallend is dat van de respondenten die het informatiecentrum van het EZW hebben bezocht ruim de helft voor advies naar het EZW zou gaan.

De functie die het energiebedrijf heeft bij het verstrekken van rijkssubsidies voor energiebesparing in woningen is nog vrij nieuw en daardoor niet erg bekend bij de mogelijke aanvragers van zo'n subsidie. Van alle eigenaar-bewoners weet 15% dat men zo'n subsidie bij het EZW moet aanvragen.

Veel mensen denken bij het aanvragen van een isolatie-subsidie eerder aan de gemeente (25%) of aan de installateur (20%)

OVERLAST VAN HORECA-ONDERNEMINGEN

In mei 1989 is in Zaanstad een proef begonnen met vrije sluitingstijden van horeca-ondernemingen. Bij die gelegenheid heeft het gemeentebestuur een begeleidingscommissie ingesteld, die de proefneming na een aantal maanden heeft geëvalueerd. Eén van de konklusies van de begeleidingscommissie was, dat de klachtenregistratie door de politie 'slechts een weergave is van een deel van hetgeen door burgers in totaliteit aan overlast wordt ervaren'. In verband daarmee bepleitte de begeleidingscommissie proefneming vrije sluitingstijden het instellen van een bevolkingsonderzoek, waarbij 'uitdrukkelijk aandacht wordt geschonken aan al dan niet ondervonden overlast van horeca-activiteiten'. Dit bevolkingsonderzoek kon gerealiseerd worden via de omnibusenquête.

Eenderde van de respondenten meldt dat men in de buurt van een horeca-onderneming woont. Tweederde deel van de bevolking heeft dus per definitie geen overlast van de horeca omdat deze zich niet in de direkte woonomgeving bevindt. In de Russische Buurt heeft driekwart van de bevolking een horeca-bedrijf in zijn omgeving. Ook in de wijken Oud-Koog/Zaandijk en Wormerveer maken veel mensen melding van een horeca-bedrijf in hun buurt.

Bij de helft van de mensen die in de buurt van een horeca-bedrijf wonen gaat het om een restaurant (19%) of een snackbar (31%) en eveneens de helft van de horeca-ondernemingen betreft een café (31%) of een disko (19%).

Van een disko heeft men de meeste overlast. Eenvijfde van de mensen met een disko in de buurt ondervindt daarvan regelmatig of vaak hinder. Voor een café bedraagt dat overlastpercentage 13 en 10% van de omwonenden heeft last van een restaurant of een snackbar. Wanneer we de overlast per wijk bekijken dan blijkt de Russische Buurt de meeste problemen op te leveren: 17% van de mensen daar heeft regelmatig of vaak last van de horeca-bedrijven. Andere wijken met een betrekkelijk hoge overlast-score zijn: Oud-Koog/Zaandijk (14%), Zaandam-west (8%), Zaandam-Zuid (8%), Rosmolenbuurt (7%) en Wormerveer (6%). Voor heel Zaanstad is het overlastpercentage 4. Dat betekent dat ongeveer 4.000 mensen in Zaanstad regelmatig met deze overlastproblemen te maken hebben.

Deze kategorie mensen, die bij de enquête heeft aangegeven regelmatig overlast van de horecabedrijven te ondervinden, onderscheidt zich nauwelijks van de gemiddelde Zaankanter. Het belangrijkste onderscheid is dat bejaarden minder vaak overlast zeggen te ondervinden.

TABEL 28. De mate van de overlast van horeca-bedrijven en de oorzaken daarvan per wijk in procenten.

Wijk	% v.d.bevolk. met regelm. of vaak over- last.	Oorzaak van de overlast			Totaal
		Harde muziek	Luidr. bezoek- kers	Parkeer- overlast	
Zaandam-zuid	8	9	67	24	100
Rosmolenbuurt	7	5	63	32	100
Russischebuurt	17	21	54	25	100
Zaandam-west	8	6	72	22	100
Oud-Koog/Zaandijk	14	9	68	23	100
Wormerveer	6	31	53	16	100
Elders	1	11	68	20	100
TOTAAL ZAA NSTAD	4	13	65	22	100

Tabel 28 bestaat uit twee delen. De linkerkolom geeft de mate van overlast per wijk aan. In het rechtergedeelte van de mensen die incidenteel of regelmatig overlast ondervinden een specificatie daarvan gepresenteerd. In het rapport van de begeleidingscommissie vrije sluitingstijden is vooral gewezen op de harde muziek als oorzaak van de overlast. Voor de meeste bewoners blijken de luidruchtige bezoekers echter de belangrijkste bron van ergenis te zijn, zelfs in de Russischebuurt en Wormerveer, waar betrekkelijk veel overlast is van harde muziek.

Ook het tijdstip dat men de meeste hinder ondervindt van de horeca-bedrijven wijst in dezelfde richting. De meeste overlast vindt na 12 uur 's nachts plaats of rond sluitingstijd. Vooral luidruchtige bezoekers zullen hier de oorzaak van zijn.

TABEL 29. Het tijdstip waarop overlast van horeca-ondernemingen gewoonlijk plaatsvindt in procenten.

	6 wijken (*) met veel overlast	Overige 11 wijken	Totaal
De hele avond tot diep in de nacht	18	5	13
Rond sluitingstijd	16	30	22
Op verschillende tijden na 24.00 uur	44	34	40
Zowel 's avonds als overdag	9	10	9
Sterk variërend	13	21	16
TOTAAL	100	100	100

(*) Dit zijn de wijken Zaandam-Zuid, Rosmolenbuurt, Russische buurt, Zaandam-West, Oud Koog/Zaandijk en Wormerveer.

In de wijken met betrekkelijk veel overlast wordt meer nadruk gelegd op de meer langdurige hinder die men ondervindt: het eerste antwoord, de hele avond tot diep in de nacht is in die wijken vrij vaak aangekruist en ook het derde antwoord, waarbij sprake is van verschillende tijdstippen na 24.00 uur komt in die wijken veel voor.

Veertig respondenten hebben de overlast wel eens bij de politie of de gemeente aangemeld. Dat betreft 12% van de mensen die soms overlast ondervinden, 24% van de mensen die regelmatig overlast hebben en 45% van de mensen die heel vaak overlast van de horeca ondervinden. De meeste mensen denken echter dat het aanmelden van overlast bij de politie of de gemeente weinig zin heeft, vooral als het gaat om luidruchtige bezoekers. Het achterwege laten van een klacht bij de politie of gemeente uit angst voor represailles door de horeca-ondernemer lijkt nauwelijks voor te komen.

TABEL 30. Aanmelding bij de politie of gemeente naar de oorzaak van de overlast in procenten.

	Harde muziek	Luidruchtige bezoekers	Parkeer-overlast	Totaal
Wel aangemeld	32	19	30	19
Niet aangemeld:				
- niet aan gedacht	27	36	32	35
- heeft geen zin	38	41	35	42
- bang voor represailles	3	1	-	1
- overige redenen	-	3	3	3
TOTAAL	100 (34)	100 (174)	100 (60)	100 (215)

In de zes wijken met veel overlast wordt een groter deel (21%) van die overlast bij de politie of gemeente aangemeld dan in de andere wijken (14%).

Van de 40 respondenten die de overlast bij de politie of gemeente hebben aangemeld waren 14 tevreden over de reactie van die instanties. Eveneens 14 waren ontevreden over de reactie en 11 respondenten hebben geen reactie van de politie of gemeente gemerkt. De mensen met klachten over luidruchtige bezoekers zijn beter gestemd over de reactie van officiële zijde dan de mensen die klagen over parkeeroverlast.

Een belangrijke vraag voor de begeleidingscommissie proefneming vrije sluitingstijden is die naar de gevolgen voor de overlast van de vrije sluitingstijden. Voor ruim de helft van de mensen die wel eens overlast ondervinden is er door het experiment weinig veranderd; 15% vindt dat de overlast is toegenomen en 11% denkt dat de overlast verminderd is. De rest (22%) heeft geen mening. Naarmate men vaker overlast heeft wijt men dat ook vaker aan het experiment met de vrije sluitingstijden. De mensen die meer incidenteel overlast hebben, zien vaker positieve effecten van het experiment. Parallel aan deze konstatering kan worden opgemerkt dat de mensen in de wijken met veel overlast tamelijk

negatief gestemd zijn over het experiment, terwijl de bewoners van de andere wijken daarover positiever oordelen.

TABEL 31. Het effect van het experiment vrije sluitingstijden op de ondervonden overlast in procenten.

Gevolgen vrije sluitingstijden:

Mate van overlast	Overlast toegenomen	Overlast afgenomen	Maakt niet uit	Weet niet	Totaal
Soms	8	13	50	29	100
Regelmatig	20	8	60	12	100
Heel vaak	42	5	47	6	100
Woonwijk:					
Wijk met veel overlast	19	9	53	19	100
Overige wijken	6	15	52	27	100
Totaal	15	11	52	22	100

Wanneer we kijken naar het tijdstip van overlast, dan blijkt dat de mensen die rond sluitingstijd hinder van de horeca ondervinden vaak van mening zijn dat de overlast is afgenomen. Daarentegen zeggen de mensen die overlast ervaren na 12 uur 's nachts, of tot diep in de nacht betrekkelijk vaak dat de overlast is toegenomen.

WERKGELEGENHEID

Over de werkgelegenheidsontwikkeling in Zaanstad is op basis van het bedrijvenregister dat bij de gemeente wordt bijgehouden, tamelijk veel bekend. Dat betreft gegevens over de in Zaanstad werkzame personen. Om inzicht in de ontwikkeling van de beroepsbevolking in Zaanstad te krijgen zijn gegevens nodig uit een enquête onder de bevolking van Zaanstad. De laatst gehouden enquête die dergelijke gegevens opleverde was de Arbeidskrachten-telling 1985 van het CBS.

In vergelijking met 1985 zijn de deelnemingspercentages aan het arbeidsproces zowel bij de mannen als bij de vrouwen in de meeste leeftijdskategorieën iets gestegen. Bij de leeftijdsgroep van 55-64 jaar daalde het aandeel werkzame personen van de bevolking echter.

TABEL 32. Het percentage van de bevolking dat werkt of werk zoekt in 1985 en 1990.

Leeftijd	Mannen		Vrouwen	
	1985	1990	1985	1990
18-24	61%	61%	61%	52%
25-34	88%	90%	56%	58%
35-44	84%	90%	50%	60%
45-54	73%	78%	38%	41%
55-64	60%	49%	17%	11%

18-64	76%	77%	41%	45%

Volgens de enquêtegegevens bedraagt de omvang van de beroepsbevolking van Zaanstad ongeveer 52.000 personen, van wie 47.500 werkzaam zijn en 4.500 werkzoekend.

Eerst iets over de werkzame personen. Aan hen zijn in de omnibus-enquête twee aanvullende vragen gesteld, n.l. naar het werkadres en de bedrijfsklasse waarin men werkzaam is. Van de 47.500 personen tellende werkzame beroepsbevolking werken 30.500 mensen in Zaanstad zelf. Met zo'n 17.000 woonforensen vervult Zaanstad dus een duidelijke woonfunctie voor mensen die met name elders in de Amsterdamse agglomeratie werkzaam zijn. In vergelijking met 1985 is het aantal woonforensen met ongeveer 2.000 toegenomen. Deze toename was vooral gekoncentreerd in Amsterdam, de Ymondgemeenten en buiten Noord-Holland. Het aantal forensen naar het Zuidelijk randgebied van Amsterdam (Schiphol c.a.) is volgens de enquête sinds 1985 enigszins afgenomen.

Aantal woonforensen naar werkgebied.

	1985	1990
Kop N-Holland + West-Friesland	50	300
Noord-Kennemerland	600	700
Waterland	1.600	1.600
Ymond	700	1.300
Zuid-Kennemerland	350	450
Amsterdam	9.400	10.200
Zuidelijk randgebied van A'dam	1.650	1.250
Buiten Noord-Holland	750	1.200
TOTAAL	15.000	17.000

Forensen onderscheiden zich van de mensen die in Zaanstad werken door hun doorgaans wat hogere opleidingsnivo. De forensen werken betrekkelijk vaak in de zakelijke dienstverlening terwijl de mensen die in Zaanstad werkzaam zijn betrekkelijk vaak in de industrie werken.

TABEL 33. Respondenten die in Zaanstad of buiten de gemeente werken naar hoogst voltooide opleiding.

Opleiding	Werkt in Zaanstad	Woonforens	Totaal
Basisonderwijs	11%	4%	9%
LBO/MAVO	50%	36%	45%
MBO/HAVO	29%	36%	31%
HBO	8%	18%	12%
Universiteit	2%	6%	3%
TOTAAL	100%	100%	100%

TABEL 34. Respondenten die in Zaanstad of buiten de gemeente werken naar bedrijfsklasse.

Bedrijfsklasse	Werkt in Zaanstad	Woonforens	Totaal
Voedingsmiddelenind.	13	2	8
Metaalindustrie	9	8	9
Overige industrie	11	10	10
Bouwnijverheid	8	6	8
Groothandel	3	4	3
Detailhandel	12	8	10
Transport/Kommunikatie	5	8	6
Zakelijke dienst- verlening/banken	10	25	16
Onderwijs	4	5	4
Gezondheidszorg	10	6	8
Maatschapp.dienstverl.	3	4	3
Overheid	7	9	8
Anders/onbekend	5	5	7
TOTAAL	100	100	100

Er bestaat nauwelijks verband tussen de leeftijd van de werkzame personen en het werkgebied, maar tussen woonduur in Zaanstad en de plaats waar men werkt is wel een relatie: mensen die al heel lang in Zaanstad wonen hebben daar betrekkelijk vaak ook werk. Wanneer men nog niet zo lang in Zaanstad woont, werkt men vaak in Amsterdam of elders buiten Zaanstad.

TABEL 35. Respondenten naar woonduur in Zaanstad en werkgebied.

	Werkgebied				Totaal
	Zaanstad	N-Hol-Nrd	A'dam	Elders	
0 - 5 jaar	33%	12%	43%	12%	100%
6 - 10 jaar	52%	9%	25%	14%	100%
11 - 15 jaar	59%	9%	29%	3%	100%
16 - 20 jaar	72%	5%	17%	6%	100%
21 - 25 jaar	59%	3%	34%	4%	100%
> 25 jr/hele leven	70%	4%	16%	10%	100%
TOTAAL	63%	6%	22%	9%	100%

Tot zover de gegevens over de werkenden. Naast de mensen met werk omvat de beroepsbevolking ook de werkzoekenden. Hun aantal wordt op basis van de enquête geraamd op 4.500. Het gaat daarbij om ongeveer 1.800 mannen en 2.700 vrouwen.

In 1986 is door de gemeente Zaanstad een onderzoek ingesteld naar de behoefte aan werk bij vrouwen in de leeftijdskategorie van 17 - 54 jaar. Toen bleek dat 4.400 vrouwen op korte termijn werk zochten, van wie er 3.000 bij het arbeidsbureau waren ingeschreven. In 1990 zijn die aantallen teruggelopen tot resp. 2.700 en 1.600. Van de vrouwen die werk zoeken wil ongeveer een kwart een volledige baan en ongeveer de helft wenst een betrekking voor 2½ of 3 dagen. Van de mannen die werk zoeken wil echter 80% een volledige baan.

De werkzoekende mannen zijn over het algemeen wat jonger dan de werkzoekende vrouwen. Van de mannen is 65% jonger dan 35 jaar en van de vrouwen is dat 44%. Meer dan de helft van de werkzoekende vrouwen (1.500), bevindt zich dus in de leeftijdsgroep van 35 - 54 jaar.

Het opleidingsnivo van de vrouwen is over het algemeen iets beter dan dat van de werkzoekende mannen: 12% van de vrouwen heeft maximaal basisonderwijs (mannen 24%), 50% heeft MAVO/LBO (mannen 44%), 26% heeft HAVO/MBO (mannen 15%) en 12% heeft minimaal HBO (mannen 17%). Deze opgave van het scholingsnivo van de werkzoekende zou wel iets geflatteerd kunnen zijn als we in aanmerking nemen dat 'de onderkant' van de arbeidsmarkt waarschijnlijk wat ondervertegenwoordigd is in de omnibusenquête.

Deze ondervertegenwoordiging blijkt bijvoorbeeld als we kijken naar de nationaliteit van de werkzoekenden: 15% van de werkzoekenden bestaat volgens de enquête uit buitenlanders, maar in het bestand van het arbeidsburo is 23% een buitenlander. Ook het aantal mensen dat volgens de enquête bij het arbeidsburo staat ingeschreven (3.000) is geringer dan het werkelijk aantal ingeschrevenen (4.400).

Konklusies:

Uit de gegevens over de werkgelegenheid in de omnibusenquête kunnen we twee konklusies trekken:

1. In de periode 1985 - 1990 is het aantal woonforensen in Zaanstad met ongeveer 2.000 gestegen. Wanneer meer werkgelegenheid voor deze pendelaars naar buiten de gemeente geschapen zou worden, dan moet vooral gemikt worden op de zakelijke dienstverlening c.a. waarin betrekkelijk veel hoog opgeleide mensen werk kunnen vinden.
2. Het deelnemingspercentage van vrouwen op de arbeidsmarkt is sinds 1985 toegenomen van 41% naar 45%. Een geleidelijke verdere stijging ligt voor de hand, aangezien er nog ongeveer 2.700 vrouwen een baan zoeken, maar in vergelijking met een onderzoek in 1986 is het aantal werkzoekende vrouwen al sterk afgenomen.

VERPLAATSINGEN IN HET VERKEER

Dit hoofdstuk is in de Omnibusenquête opgenomen in opdracht van de Zaanse busonderneming Enhabo, die recentelijk is overgenomen door de vervoersorganisatie NZH. Het ging de opdrachtgever vooral om konkrete informatie: hoeveel mensen reizen op welke tijdstippen naar welke bestemmingen. Enhabo had een dergelijk enquête eerder in Oostzaan gehouden, waarbij gevraagd werd naar de verplaatsingen in het verkeer van de inwoners op een bepaalde dag kort voor het tijdstip van enquêtering. Dezelfde opzet werd beoogd bij de Omnibusenquête. Daarbij werd de keus gemaakt om informatie te verzamelen over de verplaatsingen op twee dagen. Dit werden de dinsdag en de donderdag voorafgaande aan de verspreiding van de enquêteformulieren.

De meeste gegevens over de verplaatsingen in het verkeer zijn minder geschikt om in een algemene rapportage te worden opgenomen, omdat het om zeer gedetailleerde informatie gaat. Over enkele algemene lijnen, zoals het autobezit, de keuze van vervoermiddel bij bepaalde soorten verplaatsingen, en het gebruik van de bus, zal hieronder worden gerapporteerd.

Volgens de enquêteresultaten heeft 24% van de huishoudens in Zaanstad geen auto, 65% heeft één auto en 11% heeft er twee of meer. Deze cijfers komen vrijwel overeen met het Nederlandse gemiddelde van resp. 26%, 61% en 13%. Het autobezit korreleert het sterkst met het inkomen, maar ook leeftijd en opleidingsnivo zijn van belang.

TABEL 36. Het verband tussen autobezit en inkomen c.q. opleidingsnivo.

<u>Netto maandinkomen</u> <u>huishouden:</u>	geen auto	1 auto	2 of meer auto's	Totaal
< 1600	57%	40%	3%	100%
1600 - 2500	23%	70%	7%	100%
2500 - 4000	12%	79%	9%	100%
> 4000	5%	63%	32%	100%
<u>Opleidingsnivo:</u>				
Max. basisond.	43%	52%	5%	100%
MAVO/LBO	21%	68%	11%	100%
HAVO/MBO	16%	69%	15%	100%
HBO	12%	69%	19%	100%
Universiteit	18%	61%	21%	100%

Van de mensen tussen 65 en 74 jaar heeft 58% een auto en bij de bejaarden boven 75 jaar is het autobezit 29%.

De auto is het meest favoriete vervoermiddel in het woonwerkverkeer. In vergelijking met de uitkomsten van de arbeidskrachten-telling 1985 is het autogebruik op de korte afstand nogal gestegen. De cijfers van 1990 hebben betrekking op het vervoermiddel naar het werk op dinsdag 4 december.

TABEL 37. Het vervoermiddel naar het werk volgens het werkadres.

Werkt in:	auto		openbaar vervoer		(brom)fiets		Totaal
	1985	1990	1985	1990	1985	1990	
Zaanstad	37%	58%	5%	5%	58%	37%	100%
Amsterdam	44%	56%	46%	36%	8%	8%	100%
Elders	73%	70%	18%	17%	8%	13%	100%
Totaal	45%	59%	17%	13%	38%	28%	100%

In het woonwerkverkeer gebruikt 59% van de mensen de auto. Iets minder vaak wordt de auto gebruikt om een onderwijsinstelling te bezoeken (25%) of om te winkelen (53%).

Maar voor familiebezoek en overige rekreatieve doeleinden gaat men vaker met de auto (resp. 65% en 74%).

Wanneer we uit de enquête twee groepen respondenten vergelijken, nl. de mensen met een auto en de mensen zonder auto, dan blijkt dat de mensen zonder auto zich minder vaak verplaatsen en wanneer ze op reis gaan van meer soorten vervoermiddelen gebruik maken.

Toegespitst op het vervoer per bus kan de volgende vergelijking worden gemaakt.

TABEL 38. Het percentage respondenten dat met de bus reist bij verschillende categorieën verplaatsingen.

Reden verplaatsing	autobezitters	niet-autobezitters
Werk	7%	26%
School	22%	35%
Winkelen	9%	57%
Familiebezoek	13%	48%
Overige	11%	39%
TOTAAL	9%	38%

Uit deze vergelijking blijkt dat mensen zonder auto bij hun verplaatsingen vier keer zo vaak van de bus gebruik maken als de autobezitters. Met name voor het winkelen nemen de mensen vaak de bus als ze niet over een auto beschikken.

Volgens de enquêteresultaten heeft 9½% van alle respondenten op één van de twee 'onderzoekdagen' gebruik gemaakt van de bus. Uit de kruistabellen die we voor de busgebruikers kunnen samenstellen blijkt dat vrouwen veel meer van de bus gebruik maken dan mannen (resp. 12% en 7%).

Naar opleidingsnivo gerekend gaat 12 % van de mensen met een middelbare opleiding met de bus, tegenover 5% van de mensen met een hogere opleiding. Verder maken studerende (31%), mensen die regelmatig enkele dagen per week reizen (15%) en mensen met een inkomen van minder dan f 1600,- (15%) vaak gebruik van de bus. Dit in tegenstelling tot niet-regelmatig reizenden (5%) en mensen uit de hoogste inkomenscategorie van f 4.000,- en meer (5%).

BIJLAGE 1

ENIGE UITKOMSTEN VAN DE OMNIBUSENQUETE PER WIJK.

Hoogst genoten opleiding per wijk in procenten.

	basis	lbo/mavo	mbo/havo	hbo	univ.	totaal
Poelenburg	32	47	15	6	-	100
Peldersveld	19	44	19	14	4	100
Zaandam-zuid	31	38	24	5	2	100
Rosmolenbuurt	28	49	19	3	1	100
Kogerveld	8	45	39	8	-	100
Kalf	15	51	27	6	1	100
Russische buurt	37	32	24	7	-	100
Westerwatering	8	37	33	17	5	100
Zaandam-west	26	43	18	8	5	100
Oud Koog/Zaandijk	20	49	22	7	2	100
Westerkoog	14	37	24	20	5	100
Rooswijk	19	42	27	12	-	100
Wormerveer	22	48	21	7	2	100
Krommenie-oost	23	46	23	7	1	100
Krommenie-west	13	51	28	7	1	100
Westzaan	18	46	20	10	6	100
Assendelft	26	39	31	6	-	100
ZAANSTAD	21	44	24	9	2	100

Woonduur in Zaanstad per wijk in procenten:

	max 5 jr	5-10jr	10-15jr	15-20jr	20-25jr	hele leven / >25	Totaal
Poelenburg	11	10	4	7	9	59	100
Peldersveld	8	9	9	18	7	49	100
Zaandam-zuid	5	5	4	7	5	74	100
Rosmolenbuurt	9	5	9	8	4	65	100
Kogerveld	11	3	14	13	8	51	100
Kalf	7	3	11	9	12	58	100
Russische buurt	2	-	5	5	7	81	100
Westerwatering	35	5	6	7	7	40	100
Zaandam-west	10	9	8	9	6	58	100
Oud Koog/Zaandijk	5	3	2	5	6	79	100
Westerkoog	9	9	13	13	11	45	100
Rooswijk	-	7	4	7	4	78	100
Wormerveer	6	7	6	8	4	69	100
Krommenie-oost	5	3	3	9	6	74	100
Krommenie-west	4	3	5	13	19	56	100
Westzaan	3	2	4	3	4	84	100
Assendelft	6	3	4	9	5	73	100
ZAANSTAD	9	5	6	9	7	64	100

Aantal auto's per huishouden per wijk in procenten:

	geen auto	1 auto	2 of meer auto's	Totaal
Poelenburg	29	65	6	100
Peldersveld	26	62	12	100
Zaandam-zuid	31	59	10	100
Rosmolenbuurt	32	62	6	100
Kogerveld	11	78	11	100
Kalf	16	70	14	100
Russische buurt	36	54	10	100
Westerwatering	17	76	7	100
Zaandam-west	25	66	9	100
Oud Koog/Zaandijk	25	62	13	100
Westerkoog	15	66	19	100
Rooswijk	15	78	7	100
Wormerveer	28	61	11	100
Krommenie-oost	26	64	10	100
Krommenie-west	22	62	16	100
Westzaan	10	68	22	100
Assendelft	22	67	11	100
ZAANSTAD	24	65	11	100

Gemiddeld netto inkomen per huishouden per wijk:

	Mediaan maandinkomen	Index Zaanstad=100	N=
Poelenburg	2070	87	98
Peldersveld	2400	101	120
Zaandam-zuid	2110	89	170
Rosmolenbuurt	2000	84	116
Kogerveld	2320	98	37
Kalf	2880	122	118
Russische buurt	2260	95	42
Westerwatering	3130	132	134
Zaandam-west	2110	89	79
Oud Koog/Zaandijk	2360	100	135
Westerkoog	3040	128	102
Rooswijk	2500	105	27
Wormerveer	2310	97	160
Krommenie-oost	2340	99	149
Krommenie-west	2820	119	135
Westaan	2550	108	68
Assendelft	2390	101	140
ZAANSTAD	2370	100	1830

OMNIBUSONDERZOEK ZAA NSTAD

(Tenzij anders aangegeven graag altijd slechts één hokje aankruisen)

ALGEMENE VRAGEN

-
1. Bent u een man of een vrouw ?
☐ Man
☐ Vrouw
-
2. Tot welke leeftijdsgroep behoort u ?
☐ 15 - 24 jaar
☐ 25 - 34 jaar
☐ 35 - 44 jaar
☐ 45 - 54 jaar
☐ 55 - 64 jaar
☐ 65 - 74 jaar
☐ 75 jaar en ouder
-
3. Hoe ziet het huishouden, waarvan u deel uitmaakt, eruit ?
☐ Alleenstaande zonder kinderen
☐ Alleenstaande met kinderen
☐ Gehuwd of samenwonend zonder kinderen
☐ Gehuwd of samenwonend met kinderen
☐ Anders, nl.....
-
4. Wat is uw nationaliteit ?
☐ Nederlands
☐ Turks
☐ Een andere nationaliteit, nl.
-
5. Rekent u zichzelf tot een etnische minderheid ?
☐ Ja
☐ Nee
-
6. Wat is de hoogste opleiding die u heeft voltooid ?
☐ Geen enkele opleiding
☐ Basisonderwijs/lagere school
☐ Mavo/Mulo, lager beroepsonderwijs (bijv. leao, lts), eerste drie jaar havo, vwo.
☐ Middelbaar beroepsonderwijs (bijv. mts, meao) leerlingwezen, vierde leerjaar of hoger havo, vwo.
☐ Hoger beroepsonderwijs (bijv. hts, heao, akte MO-A), universiteit(kandidaatsfase).
☐ Universiteit (doktoraalfase; ook bijv. akte MO-B, accountant NIVRA e.d.)
-
7. Sinds welk jaar woont u in Zaanstad, of in één van de 7 voormalige gemeenten ?
☐ Ik woon mijn hele leven al in Zaanstad
☐ Ik woon niet mijn hele leven in Zaanstad, maar sinds:

RELATIE BURGER - GEMEENTE

-
8. Bent u meer geïnteresseerd in de landelijke of de plaatselijke politiek ?
- 0 Ik ben vooral in de landelijke politiek geïnteresseerd.
 - 0 Ik ben vooral in de plaatselijke politiek geïnteresseerd.
 - 0 Ik ben in beide geïnteresseerd.
 - 0 In ben in geen van beide geïnteresseerd.
-
9. Met welke plaatselijke politieke partij voelt u zich het meest verwant ?
- 0 PvdA
 - 0 CDA
 - 0 VVD
 - 0 D'66
 - 0 Groen Links
 - 0 ZOG
 - 0 Een andere partij
 - 0 Ik voel mij met geen enkele politieke partij verwant
-
10. Welk dagblad leest u regelmatig ?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- 0 Ik lees zelden een krant.
 - 0 De Typhoon
 - 0 De Zaanlander
 - 0 De Telegraaf
 - 0 De Volkskrant
 - 0 Een ander dagblad.
-
11. Kent u persoonlijk één of meer leden van de gemeenteraad ?
- 0 Ja
 - 0 Nee
-
12. Hoe vaak kijkt u naar de kabelkrant op t.v. ?
- 0 Enkele keren per week
 - 0 Ongeveer één keer per week
 - 0 Enkele keren per maand
 - 0 Een enkele keer
 - 0 Nooit
-
13. Hoe vaak leest u de rubriek "Zaanstad Journaal" in de Zaanse kranten ?
- 0 Die rubriek ken ik niet
 - 0 Elke week
 - 0 Enkele keren per maand
 - 0 Een enkele keer
 - 0 Nooit
-
14. Vindt u dat u voldoende wordt geïnformeerd over de beslissingen van het gemeentebestuur ?
- 0 Voldoende
 - 0 Meer is welkom
 - 0 Onvoldoende
 - 0 Geen mening

15. Hieronder staat een aantal uitspraken. Wilt u voor elke uitspraak aangeven of u het ermee eens of oneens bent of geen mening heeft ?

	<u>Eens</u>	<u>Oneens</u>	<u>Geen</u> <u>Mening</u>
A. Beslissingen van het gemeentebestuur hebben weinig invloed op mijn dagelijks leven.	0	0	0
B. Burgers zouden meer betrokken moeten worden bij het beleid.	0	0	0
C. Ik heb alle vertrouwen in de mensen die wij gekozen hebben.	0	0	0
D. Voor mensen zoals ik is de gemeentepolitiek te ingewikkeld.	0	0	0
E. Er moet een regelmatige controle zijn op het beleid van het gemeentebestuur.	0	0	0
F. Mensen zoals ik hebben geen enkele invloed op het gemeentebestuur.	0	0	0

16. Heeft u bij de gemeenteraadsverkiezing in maart j.l. gestemd?

0 Ja
 Nee, omdat:
 0 Ik verhinderd was om te stemmen
 0 Ik geen zin had om te stemmen
 0 Weet niet meer

17. Heeft u de afgelopen 2 jaar één of meer contacten gehad met een gemeentelijke dienst of afdeling ?

0 Ja kontakt(en)
 0 Nee » naar vraag 23

18. Waarover ging het laatste kontakt ?

0 Aanvraag paspoort of rijbewijs
 0 Aanvraag vergunning van/voor
 0 Ik vroeg informatie over
 0 Melding van
 0 Klacht of bezwaarschrift
 0 Inschrijving als woningzoekende
 0 Iets anders, n.l.

19. Was dat kontakt mondeling, schriftelijk of telefonisch ?

0 Mondeling
 0 Schriftelijk
 0 Telefonisch

20. Hoe beoordeelt u dat kontakt, uitgedrukt in een rapportcijfer (1- 10) ?

Cijfer

21. Wat heeft u als prettig ervaren ?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- 0 Helemaal geen prettige ervaringen
 - 0 Ik kreeg een persoonlijke behandeling
 - 0 De persoon die ik nodig had was gemakkelijk te vinden
 - 0 Ik wist snel waar ik binnen de gemeente naar toe moest
 - 0 Ik werd keurig behandeld
 - 0 Men dacht met mij mee
 - 0 Het werd snel afgehandeld
 - 0 Ik kreeg snel antwoord
 - 0 Het resultaat van mijn verzoek was positief
-
22. Wat heeft u als onprettig ervaren ?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- 0 Helemaal geen onprettige ervaringen
 - 0 De persoon die ik moest hebben was onbereikbaar
 - 0 Ik werd van het kastje naar de muur gestuurd.
 - 0 De ambtenaar deed ongeïnteresseerd
 - 0 Het duurde allemaal erg lang
 - 0 De ambtenaar was onbeleefd
 - 0 De behandeling was te formeel, te ambtelijk
 - 0 Ik moest te lang op antwoord wachten
 - 0 Het resultaat van mijn verzoek was negatief
-

VERPLAATSINGEN IN HET VERKEER

-
23. Beschikt uw huishouden over één of meer personenauto's ?
- 0 Geen auto
 - 0 1 auto
 - 0 2 auto's of meer
-
24. Beschikt uw huishouden over één of meer motorfietsen ?
- 0 Geen motorfiets
 - 0 1 motorfiets
 - 0 2 motorfietsen of meer
-
25. Reist u regelmatig met een vervoermiddel op werkdagen in of buiten Zaanstad ?
- 0 Nee » naar vraag 27
 - 0 1 - 2 dagen per week
 - 0 3 - 4 dagen per week
 - 0 5 - 6 dagen per week
-
26. Wat is de belangrijkste reden voor uw verplaatsing ?
- 0 Werk
 - 0 School
 - 0 Winkelen
 - 0 Anders, n.l.
-
27. Heeft u afgelopen dinsdag òf donderdag binnen of buiten Zaanstad gereisd ?
- 0 Nee » naar vraag 38
 - 0 Ja

Eerste verplaatsing:

28. Hoe laat bent u van uw huisadres vertrokken ?

[illegible]

29. Wat was uw eindbestemming ?

Straat
 Plaats
 Eventueel postcode

30. Wat was de reden van uw verplaatsing ?

```

0      Werk
0      School
0      Winkelen
0      Familie/vriendenbezoek
0      Een andere reden

```

31. Met welke vervoermiddelen bent u gereisd ?

(meerdere antwoorden mogelijk)

```

Heenreis
0      auto
0      bus
0      trein
0      tram, metro
0      (brom)fiets
0      taxi
0      overige

Terugreis
0      auto
0      bus
0      trein
0      tram, metro
0      (brom)fiets
0      taxi
0      overige
0      geen terugreis » naar
vraag 33

```

32. Hoe laat was u weer thuis ?

..... uur

Tweede verplaatsing

(indien geen tweede verplaatsing » naar vraag 38)

33. Hoe laat bent u van uw huisadres vertrokken ?

```
0 Dinsdag                                } om .....uur
0 Donderdag
```

34. Wat was uw eindbestemming ?

Straat
 Plaats
 Eventueel postcode

35. Wat was de reden van uw verplaatsing ?

```

0      Werk
0      School
0      Winkelen
0      Familie/vriendenbezoek
0      Een andere reden

```

36. Met welke vervoermiddel(en) bent u gereisd ?
(meerdere antwoorden mogelijk)

Heenreis	terugreis
0 auto	0 auto
0 bus	0 bus
0 trein	0 trein
0 tram, metro	0 tram, metro
0 (brom)fiets	0 (brom)fiets
0 taxi	0 taxi
0 overige	0 overige
	0 Geen terugreis » naar vraag 38

37. Hoe laat was u weer thuis ?
..... uur

OVERLAST VAN HORECA-ONDERNEMINGEN

38. Zijn er bij u in de buurt horeca-bedrijven zoals bijv. een café en een disco ?

0 Nee, geen horeca in de buurt » naar vraag 47
0 Ja

39. Om wat voor soort horecabedrijven gaat het ?
(meerdere antwoorden mogelijk)

0 Café
0 Restaurant
0 Disco
0 Snackbar

40. Heeft u wel eens overlast van (bezoekers van) die horecabedrijven ?

0 Bijna nooit » naar vraag 47
0 Soms
0 Regelmatig
0 Heel vaak

41. Om wat voor soort overlast gaat het dan ?

0 Harde muziek
0 Luidruchtige bezoekers
0 Parkeeroverlast

42. Wanneer vindt die overlast gewoonlijk plaats ?

0 De hele avond, tot diep in de nacht
0 Rond sluitingstijd
0 Op verschillende tijdstippen na 24 uur
0 Zowel 's avonds als overdag
0 Het varieert sterk.

43. Heeft u de overlast wel eens aangemeld bij de politie of de gemeente ?

0 Ja » naar vraag 45
0 Nee

44. Waarom heeft u het niet aangemeld ?

- 0 Niet aan gedacht om te doen » naar vraag 46
- 0 Heeft geen zin; er wordt toch niets aan gedaan » naar vraag 46
- 0 Bang voor "represailles" van het horecabedrijf » naar vraag 46

45. Was u tevreden over de reactie van de politie of de gemeente op uw klacht ?

- 0 Tevreden
- 0 Niet tevreden
- 0 Geen reactie gemerkt

46. Vindt u dat de overlast is toegenomen of afgenomen sinds het experiment met de vrije sluitingstijden ?

- 0 Toegenomen
- 0 Afgenomen
- 0 Maakt niet uit
- 0 Weet niet

ENERGIE-GEBRUIK IN DE WONING

47. Bent u de afgelopen 2 jaar wel eens in het EZW-kantoor (Energiebedrijf) geweest ?

- 0 Ja
- 0 Nee » naar vraag 49

48. Heeft u daar ook het informatiecentrum van het EZW bezocht ?

- 0 Ja
- 0 Nee

49. Indien u een advies zou willen over uw verwarmingsinstallatie (vervanging of uitbreiding) aan wie vraagt u dat dan ?

- 0 Niet van toepassing, ik ben inwonend » naar vraag 64
- 0 Ik wil geen advies » vraag 51
- 0 Vrienden, kennissen » vraag 51
- 0 Particulier bedrijf » vraag 51
- 0 EZW
- 0 Anders, n.l. » vraag 51

50. Bent u bereid een vergoeding te betalen voor zo'n advies van het EZW ?

- 0 Nee
- 0 Ja
- 0 Alleen als ik er iets aan heb.

51. Indien u rijkssubsidie wilt aanvragen voor woningisolatie of aanschaf van een HR-ketel, waar vraagt u dat aan ?

- 0 Ik wil geen subsidie aanvragen
- 0 Bij de gemeente
- 0 Bij de installateur
- 0 Bij het EZW
- 0 Anders, n.l.

52. Wanneer is uw woning gebouwd ?
0 Voor 1945
0 1945 - 1964
0 1965 - 1979
0 1980 of later
-
53. Is het een eengezinshuis of een woning in een flatgebouw ?
0 Eengezinshuis
0 Woning in een flatgebouw
0 Iets anders, n.l.
-
54. Welk verwarmingssysteem heeft u ?
0 Gevelkachel(s) » vraag 57
0 Schoorsteen haard » vraag 57
0 Centrale verwarming
-
55. Hoe oud is uw c.v.-ketel ?
0 0 - 5 jaar
0 6 - 10 jaar
0 11 - 15 jaar
0 Ouder dan 15 jaar
-
56. Is het een "gewone" ketel of een ketel met "hoog" of "verbeterd" rendement ?
0 Gewone ketel
0 Verbeterd rendementketel
0 Hoog rendementketel
0 Weet niet
-
57. Bent u eigenaar of huurder van uw woning ?
0 Eigenaar
0 Huurder » naar vraag 59
-
58. Indien u uw verwarmingsinstallatie zou vervangen zou u die dan willen leasen (d.w.z. huren) ?
0 Ik wil de installatie niet vervangen
0 Wil wel huren
0 Wil niet huren
0 Weet niet
-
59. Wat voor warmwatervoorziening heeft u ?
(meerdere antwoorden mogelijk)
0 Gasboiler
0 Elektrische boiler
0 Keukengeiser
0 Badgeiser
0 Kombi-ketel
-
60. Heeft u energie-zuinige lampen in uw huis ? (zgn. sl of pl lampen) ?
0 Geen
0 1 zuinige lamp
0 2 zuinige lampen
0 3 zuinige lampen
0 4 of 5 zuinige lampen
0 Meer dan 5 zuinige lampen

61. Hoe groot is uw gasverbruik per jaar ?

- 0 0 - 1000 m³
- 0 1000 - 2000 m³
- 0 2000 - 3000 m³
- 0 3000 - 4000 m³
- 0 Meer dan 4000 m³
- 0 Weet niet

62. Hoe groot is uw elektriciteitsverbruik per jaar ?

- 0 0 - 1000 kw/h
- 0 1000 - 2000 kw/h
- 0 2000 - 3000 kw/h
- 0 3000 - 4000 kw/h
- 0 4000 - 5000 kw/h
- 0 5000 - 6000 kw/h
- 0 Meer dan 6000 kw/h
- 0 Weet niet

63. Is uw woning op enige wijze geïsoleerd ?

- (meerdere antwoorden mogelijk)
- 0 Dak geïsoleerd
 - 0 Spouwmuurisolatie
 - 0 Dubbel glas woonkamer
 - 0 Dubbel glas overige kamers
 - 0 Vloerisolatie

WELZIJN

64. Kent u de volgende voorzieningen en heeft u het afgelopen jaar daarmee contact gehad/daaraan een bezoek gebracht ?

	<u>Ken ik</u>	<u>Ken ik</u> <u>niet</u>	<u>Mee te</u> <u>maken</u> <u>gehad</u>	<u>Niet</u> <u>mee te</u> <u>maken</u> <u>gehad</u>
* De openbare bibliotheek	0	0	0	0
* Klub- en buurthuiswerk	0	0	0	0
* De muziekschool	0	0	0	0
* Vrouwencentra	0	0	0	0
* Jongerencentrum Drieluik	0	0	0	0
* Het R.I.A.G.G.	0	0	0	0
* De kinderboerderij	0	0	0	0
* De Stichting KOMMA	0	0	0	0
* Dienstencentrum	0	0	0	0
* Stichting maatschappelijke dienstverlening	0	0	0	0
* De stichting Drugshulpverlening	0	0	0	0
* Het straathoekwerk	0	0	0	0
* Het centrum voor Volwassenen-educatie	0	0	0	0
* Theater de Speeldoos	0	0	0	0
* Verenigingen voor amateuristische toneel/muziekbeoefening	0	0	0	0
* Kruisvereniging	0	0	0	0
* Stichting thuishulp	0	0	0	0

65. Bent u actief lid van een sportvereniging ?
☐ Ja
☐ Nee
-
66. Doet u regelmatig (gemiddeld minstens 1x per maand) aan sport buiten verenigingsverband ?
☐ Ja
☐ Nee » naar vraag 68
-
67. Zo ja, welke sporten ? (Indien meer dan één, graag in volgorde van belangrijkheid)
 1.
 2.
 3.
-
68. Verricht u buiten uw eigen huishouden en familiekring (onbetaald) werkzaamheden ten behoeve van anderen, die u als "vrijwilligerswerk" kunt beschouwen ?
☐ Ja
☐ Nee » naar vraag 71
-
69. Hoe zou u dat vrijwilligerswerk kunnen omschrijven ?
☐ Als bestuurslid
☐ Als begeleider van activiteiten
☐ Als uitvoerder van activiteiten
☐ Hulp aan anderen
☐ Anders, n.l.
-
70. In welke maatschappelijke sektor vallen de door u verrichte activiteiten ? (Meerdere antwoorden mogelijk)
☐ Politiek, vakorganisatie
☐ Godsdienst
☐ Sport
☐ Muziek, toneel, cultuur
☐ Hobby
☐ Onderwijs
☐ Crèche, kinderopvang
☐ Jeugd, buurt- en clubhuis
☐ Vrouwenorganisaties
☐ Buren-, bejaarden en gehandicaptenhulp
☐ Maatschappelijk doel, bv. actiegroepen, bewonerscommissie
☐ Anders
-
71. Heeft u wel eens van "Sociale vernieuwing" gehoord ?
☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet niet
-
72. Heeft u vernomen dat het gemeentebestuur in verschillende wijken discussiebijeenkomsten heeft georganiseerd over sociale vernieuwing ?
☐ Ja, heb ik van gehoord
☐ Nee
☐ Weet niet

73. Heeft u zo'n bijeenkomst bezocht ?

- 0 Ja
- 0 Nee

74. Waaraan zou bij sociale vernieuwing volgens u prioriteit moeten worden gegeven ? Wilt u de onderstaande aandachtsvelden nummeren in volgorde van belangrijkheid. 1 = belangrijkste; 5 is minst belangrijk.

- Er moeten meer banen komen
- Mensen moeten zich veiliger gaan voelen buitenshuis
- De wijk moet beter worden onderhouden
- Allochtonen moeten beter worden opgeleid
- Zorgvoorzieningen, zoals gezinszorg en wijkverpleging moeten worden uitgebreid

VRAGEN OVER HET WERK

75. Wat is uw belangrijkste dagelijkse activiteit ?

- 0 Heb betaald werk voor 15 uur of meer per week
- 0 Ben dienstplichtig militair eerste oefening/
vervul vervangende dienstplicht » naar vraag 78
- 0 Heb nu geen werk, maar ben werkzoekend » naar vraag 79
- 0 Ben student, scholier of stagiair met alleen onkostenvergoeding » naar vraag 78
- 0 Werk in de (eigen) huishouding » naar vraag 78
- 0 Ben gepensioneerd/heb AOW/zit in de VUT/rentenier »
naar vraag 81
- 0 Ben arbeidsongeschikt/invaliden » naar vraag 81
- 0 Verricht onbetaald werk met behoud van uitkering »
naar vraag 78
- 0 Iets anders, nl..... » naar vraag 78

76. In welke sektor bent u werkzaam ?

- 0 Voedingsmiddelenindustrie
- 0 Metaalindustrie
- 0 Overige industrie
- 0 Bouwnijverheid
- 0 Groothandel
- 0 Detailhandel + horeca
- 0 Communicatie, transport, vervoer en opslag
- 0 Bank- en verzekeringswezen + ov. zakelijke dienstverlening
- 0 Onderwijs
- 0 Gezondheidszorg
- 0 Maatschappelijke dienstverlening (gezinszorg etc.)
- 0 Overheid, voorzover niet eerder genoemd
- 0 Anders, t.w.

77. In welke gemeente werkt u ?

- 0 Zaanstad
- 0 Amsterdam
- 0 Andere gemeente, n.l.
- 0 In verschillende gemeenten

78. Zoekt u op het ogenblik werk ?

0 Ja

0 Nee » naar vraag 81

79. Zo ja, hoeveel uur per week zou u willen werken ?

Aantal uren

80. Staat u ingeschreven bij het arbeidsbureau ?

0 Ja

0 Nee

81. Wat is het netto inkomen (zonder kinderbijslag en vakantie-
geld) per maand van het gehele huishouden/gezin waarvan u
deel uitmaakt ? (Deze vraag behoeft niet door thuiswonende
kinderen ingevuld te worden)

0 Minder dan Fl. 1100,- per maand

0 Tussen Fl 1100,- en Fl 1600,- per maand

0 Tussen Fl 1600,- en Fl 2500,- per maand

0 Tussen Fl 2500,- en Fl 4000,- per maand

0 Meer dan Fl 4000,- per maand

0 Weet niet

82. Wat is uw postcode ?

--	--	--	--	--	--	--
